

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Téma : **ZALOŽENÍ, VZNIK A NEPLATNOST OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI**

Vedoucí : JUDr. Tomáš Horáček, Ph.D.

Zpracovala : Hana Pospíšilová
Mátová 231
Praha 10 – Křeslice
104 00

Prohlašuji tímto, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Hana Pospíšilová

Poděkování

Velmi děkuji JUDr. Tomáši Horáčkovi za odborné vedení mé diplomové práce a za jeho vstřícnost a ochotu, se kterou přistupoval k mým dotazům.

OBSAH

ÚVOD	1
1. OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	3
1.1 Právnícké osoby	3
1.2 Obchodní společnosti	6
1.2.1 Pojem obchodní společnosti.....	6
1.2.2 Formy obchodních společností.....	6
1.2.3 Členění obchodních společností	7
1.2.4 Znaký obchodních společností	8
1.2.5 Pojem společnost v komunitárním právu	9
2. ZALOŽENÍ A VZNIK OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	11
2.1. Obecně k založení a vzniku obchodní společnosti	11
2.2 Založení obchodní společnosti	11
2.2.1 Obecně ke způsobu založení obchodní společnosti	11
2.2.2 Založení obchodní společnosti podle obchodního zákoníku	12
2.2.3 Jednočlenná společnost	13
2.2.4 Společenská smlouva	14
2.2.5 Zakladatelé	16
2.3 Vznik obchodní společnosti	17
2.3.1 Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku	18
2.3.2 Živnostenské nebo jiné podnikatelské oprávnění	19
2.3.3 Lhůta k podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku	20
2.3.4 Zápis společnosti do obchodního rejstříku	21
2.3.5 Trvání společnosti	21
2.4 Forma právních úkonů při zřizování obchodní společnosti.....	22
2.5 Jednání za společnost mezi vznikem a založení	23
2.5.1 Předspolečnost.....	23
2.5.2 Vývoj právní úpravy	23
2.5.3 Současná právní úprava	25
2.5.3.1 Zvláštní ustanovení o jednání před vznikem společnosti	26
2.5.3.2 Jednání za společnost před jejím vznikem podle § 64 ObchZ... ..	26
2.6 Vznik společnosti na základě přeměny společnosti	29
2.7 Založení a vznik akciové společnosti	30
2.7.1 Právní úprava	30
2.7.2 Založení akciové společnosti obecně	31
2.7.3 Zakladatelská smlouva a stanovy	32
2.7.4 Založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií	34
2.7.5 Založení společnosti bez veřejné nabídky akcií	37
2.7.6 Vznik akciové společnosti	37
2.7.7 Založení a kapitál akciové společnosti podle komunitární úpravy	38
2.8 Založení a vznik Evropské společnosti a Evropského hospodářského zájmového sdružení	40
2.8.1 Založení a vznik Evropského hospodářského zájmového sdružení	40
2.8.2 Založení a vznik Evropské akciové společnosti	40

3. NEPLATNOST OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	42
3.1 Pojem neplatnost společnosti	43
3.2 Obecná východiska právní úpravy neplatnosti společnosti	43
3.3 Komunitární úprava institutu neplatnosti společnosti	45
3.4 Zavedení a změny v úpravě institutu neplatnosti obchodní společnosti v obchodním zákoníku	45
3.5 Současná úprava institutu neplatnosti obchodní společnosti	46
3.5.1 Principy právní úpravy	46
3.5.2 Důvody pro prohlášení neplatnosti společnosti	47
3.5.3 Způsob a následky prohlášení společnosti za neplatnou	49
3.6 Judikatura Evropského soudního dvora týkající se neplatnosti společnosti	50
3.6.1 Rozsudek Marleasing	50
3.6.2 Rozsudek Ubbink	51
ZÁVĚR	53
LITERATURA	54

ÚVOD

S problematikou obchodních společností jsem se poprvé setkala na přednáškách obchodního práva na právnické fakultě. Abych se však seznámila s právem i z praktického hlediska, začala jsem při studiu docházet na praxi do advokátní kanceláře, kterou jsem si vybrala z toho důvodu, že se specializovala na otázky obchodního práva, neboť z platného práva mě právě obchodní právo zaujalo nejvíce.

Z obchodně právních otázek mě zaujala nejvíce problematika založení, vzniku obchodních společností a otázky s tím související. Aplikovat teorii, se kterou jsem se jako posluchač vysoké školy seznámila v rámci studia, není jednoduché. V praxi jsem narazila, i s ohledem na nejednotný postoj advokátů a rejstříkového soudu, na problematické body, týkající se tématu, který jsem si zvolila jako svou diplomovou práci. Oblasti obchodního práva, zejména otázkám obchodních společností bych se ráda věnovala i ve své profesionální kariéře, proto si cením toho, že se mohu hlouběji zaměřit právě na rozebrání tohoto tématu.

Právní úprava obchodních společností prošla od roku 1991, kdy byl přijat obchodní zákoník, mnoha změnami. Po roce 1989 chtěl podnikat skoro každý, a tak vznikalo mnoho společností. Při používání práva obchodních společností v praxi se objevovaly nedostatky nebo mezery ve stávající úpravě. Na toto reagoval zákonodárce nespočtem novel. Další novely byly vyvolány přípravou České republiky na vstup a jejím následným vstupem do Evropské unie. Tato frekvence novelizací obchodně právních předpisů do praxe vnášela zmatek a nejednotnost při aplikaci. Soudy byly zahlceny nejen návrhy subjektů, které byly podány z jejich vůle, ale i návrhy, které byly podány s ohledem na splnění podmínek, které subjektům ukládala ta která novela. Tím docházelo k průtahům v rejstříkovém řízení, což mělo negativní dopady nejen na subjekty, kterých se řízení rejstříkových soudů týkalo, ale také na ekonomiku České republiky jako celku.

Po vstupu České republiky do Evropské unie dnem 1. 4. 2004 se úprava obchodních společností začala řídit nejen právem českým, ale i právem evropským, a to jak bezprostředně aplikovatelným jako jsou nařízení, tak směrnice, které stanoví harmonizační rámec, ale za normálních okolností samy o sobě nezakládají subjektivní práva a povinnosti¹. Samozřejmě z hlediska práva Evropských společenství je klíčovým pramenem práva tzv. právo primární, kterým je Smlouva², která nejen vymezuje rámec pravomocí Evropských společenství co se týče obchodních společností, ale přináší i definici základních pojmů jako například „Společnost“.

Ve své práci se budu věnovat zejména otázkám, na které neexistuje jednoznačná odpověď. V mnoha případech je zákon poměrně nejasný a jasno nevnáší ani důvodová zpráva či texty akademiků, kteří se poměrně často na konci rozsáhlé studie doberou k závěru, že jednoznačná odpověď neexistuje a nenabídnou čtenáři ani závěr k jakému by se klonili oni. Významným vodítkem se v poslední době stává právo Evropské unie, které je možno použít jako interpretační pomůcku v případě, že se jedná o normu, která byla transponována do českého práva, a tak i když tuzemská norma je nejasná, odpověď je možno nalézt ve směrnici, jež je do českého právního řádu promítnuta onou nejasnou normou. Dalším interpretačním vodítkem je též judikatura Evropského soudního dvora a judikatura Soudu prvního stupně.

¹ Více k problematice směrnic viz. - Král R.: Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR, Praha, C. H. BECK

² Smlouva o založení Evropského společenství (dále také jen „Smlouva“)

Vzhledem k postupnému sbližování právních řádů jednotlivých států jsem se rozhodla odpovědi na mé otázky hledat rovněž prostřednictvím srovnání s právními předpisy francouzského práva, které se týkají založení, vzniku a neplatnosti právnických osob.

V první kapitole se budu věnovat teorii právnických osob a obecně obchodním společnostem, abych uvedla východiska pro další části své práce. Těžištěm mé práce jsou však kapitoly 2 a 3 s tím, že v kapitole 2 se zabývám založením a vznikem obchodních společností a v kapitole 3 jejich neplatností.

Nejdříve se budu zabývat založením a vznikem obecně u všech společností a posléze budu analyzovat odlišnosti týkající se založení a vzniku akciové společnosti. V krátkosti se též zmíním o založení dvou nadnárodních společností Societa Europea a Evropského hospodářského zájmového sdružení, jejichž vznik se řídí především předpisy Evropského práva. Na části Evropským právem neupravené se na tyto dvě nadnárodní formy společností použijí právní předpisy příslušného členského státu, ve kterém je tato obchodní společnost zakládána. Budu se snažit postihnout celý vývoj založení obchodní společnosti, a to od prvotní myšlenky zakladatele, až po zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku, tedy až po její vznik.

Nejzajímavější problematikou je neplatnost obchodní společnosti, neboť tato úprava nebyla obsažena v obchodním zákoníku při jeho přijetí v roce 1991 a byla doplněna až v pozdějších letech. Více byla rozvinuta až pod vlivem chystaného vstupu do Evropské unie. Otázka neplatnosti společnosti je v České republice mezi teoretiky velmi kontroverzním tématem. Není jednoznačně přijímána ani v teorii ani v praxi, často bývá i ignorována. V této otázce chybí také národní judikatura. Ohledně neplatnosti obchodní společnosti nepadají příliš mnoho shody ani mezi akademiky, a tak se třeba do sporu dostávají takové kapacity obchodního práva, jako jsou prof. Pelikánová a JUDr. Štenglová. Určité neshody v některých otázkách panují rovněž mezi prof. Pelikánovou a prof. Dědičem.

Ve své diplomové práci se pokusím shrnout problematiku založení, vzniku a neplatnosti obchodní společnosti, a otázek s tím souvisejících. Kromě vývoje právní úpravy a obecně přijímaných závěrů se budu snažit najít odpovědi na otázky, které jsou považovány za sporné. Cílem mé diplomové práce je poskytnout co nejvíce názorů, se snahou nabídnout vlastní řešení.

1. OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI OBECNĚ

Obchodní společnosti jsou především právními osobami, je proto pro správné pochopení pojmu obchodních společností nejprve nutné charakterizovat pojem a charakteristické znaky právnických osob obecně. Vzhledem k tomu, že je Česká republika členem Evropské unie, je také důležité zmínit se o pojmu společnosti, tak jak ho chápe komunitární právo.

1.1 PRÁVNICKÉ OSOBY

Právnícké osoby je nutné považovat za určité právní fikce, které představují jednu z forem, sloužících ke sdružování lidí. Prostřednictvím spolupráce více lidí je dosažení určitého cíle jednodušší, než pokud se o totéž pokouší osoba jediná. Tento historický poznatek vedl nejprve ke vzniku neformálních sdružení a později ke vzniku právnických osob.

Ačkoliv ke sdružování lidí dochází od nepaměti³, byly původně za osoby v právním smyslu považovány pouze osoby fyzické. Zejména podle přirozenoprávních teorií byly fyzické osoby považovány za jediné přirozené subjekty právních vztahů. Z toho důvodu jsou dosud v některých právních řádech fyzické osoby označovány jako osoby přirozené (vytvořené přírodou). Ve srovnání s fyzickými osobami jsou právnícké osoby umělými konstrukcemi, vytvořenými právem⁴. Jsou odvozené od fyzických osob, které jim propůjčují podstatné, právně relevantní vlastnosti. Pojetí právnických osob jako obecné, relativně abstraktní právní kategorie, se v široké míře začal v právním myšlení prosazovat teprve od přelomu 18. a 19. století⁵, a to pod názvem morální osoby (první zmínku můžeme najít v § 26 rakouského AGBG).

V minulosti se objevilo mnoho teorií, které se snažily vystihnout podstatu právnícké osoby. Nejvíce váhy je teoreticky kladeno na dvě z nich. Jsou jimi:

1. teorie fikce,
2. teorie reality.

Teorie fikce považuje za právníckou osobu jen takový organizační útvar, který zákon za právníckou osobu výslovně prohlašuje. V tomto ohledu je možné dovodit, že pojetí právnických osob v českém občanském zákoníku, jak bude popsána níže, se příklání k této fikční teorii.

Teorie reality naproti tomu konstatují, že právnícké osoby reálně existují a právo nemůže jinak, než tuto skutečnost odpovídajícím způsobem vzít na vědomí.⁶

Obecná úprava právnických osob je upravena v občanském zákoníku, a to v hlavě druhé, oddílu druhém, ustanoveních §§ 18 až 21. Nestanoví však obecnou definici právnícké

³ Již římské právo znalo formalizované sdružování osob. Byly považovány za útvary umělé, fiktivní, jen v právu se vyskytující. Mezi jejich charakteristické znaky byl považován jejich trvalý význam nebo dlouhodobý charakter, nebyly závislé na pomějivém životě lidském. Šlo o sdružení, jenž má vlastní právní existenci, na přirozených osobách nezávislou. Římské právo rozlišovalo mezi sdružením osob (korporace, universitates personarum) a sdružením majetku (societa, universitates rerum).

⁴ Více k tomu např. Knapp V., O právnických osobách, Právník č. 1/1998, str. 980 a násl.

⁵ Fiala J., Hrudík J., Korecká V., Občanský zákoník – komentář, zdroj: ASPI (strany nečíslovány)

⁶ Fiala J., Hrudík J., Korecká V., Občanský zákoník – komentář, zdroj: ASPI (strany nečíslovány)

osoby, ale pouze charakterizuje, který subjekt je možné považovat za právnickou osobu a jaké vlastnosti musí vykazovat. V ustanovení § 19 občanský zákoník stanoví, že právnické osoby jsou vedle osob fyzických dalšími subjekty práva a právních vztahů. Mají způsobilost mít práva a povinnosti.

Občanský zákoník následně provádí kategorizaci právnických osob, kterými jsou:

1. sdružení fyzických nebo právnických osob,
2. účelová sdružení majetku,
3. jednotky územní samosprávy,
4. jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

Právnické osoby je možno členit z různých hledisek, např. na právnické osoby práva soukromého a právnické osoby práva veřejného, právnické osoby ziskové a neziskové, atd. Nejtradičnějším členěním, které znalo již římské právo, kterého se drží i současný občanský zákoník, je členění na korporace a nadace. Rozlišujícím kritériem tohoto členění je osobní a věcný substrát právnické osoby.

U korporace neboli (slovy občanského zákoníku) sdružení fyzických nebo právnických osob, vystupuje do popředí osobní substrát. Mezi korporace jsou řazeny jak právnické osoby práva veřejného, tak osoby práva soukromého. Mezi právnické osoby práva soukromého patří například obchodní společnosti zřizované podle obchodního zákoníku nebo občanská sdružení zřizovaná podle zákona č. 73/1990 Sb.⁷ Mezi právnické osoby práva veřejného je nutné zařadit především stát (a to tam, kde vystupuje v soukromoprávních vztazích). Ministerstva a jiné správní úřady jsou jen organizačními jednotkami státu, nejsou samostatnými právnickými osobami, mají postavení pouhých organizačních složek státu a vedoucí těchto složek vystupují v právních vztazích jménem státu.⁸ Ústava prohlašuje za veřejnoprávní korporace územní samosprávné celky. Mezi veřejnoprávní korporace patří i profesní a zájmové komory, například Česká advokátní komora. Občanský zákoník samotný výslovně upravuje pouze jediný typ korporace, a to zájmové sdružení právnických osob.

U nadací, účelových sdružení majetku, převládá substrát věcný. Rozdíl mezi korporací a nadací je v tom, že nadace nemá členy. Základ nadace představuje majetek trvale vyčleněný k nějakému účelu, tzv. nadační jistina. Nadačním cílům mají sloužit výnosy z jistiny. Nadace nesledují tvorbu zisku k prospěchu sebe samých nebo svých zakladatelů, jejich účelem je sloužit potřebným osobám poskytováním příspěvků. Ti, jimž má nadace sloužit, se označují jako destinatáři. Podle účelu se nadace rozlišují na obecně prospěšné a dobročinné⁹.

Pro oba výše uvedené typy právnických osob, korporace i nadace, je možné zobecnit určité znaky. Především je nutné připomenout, že právnické osoby mají právní subjektivitu (způsobilost právnické osoby nabývat práva a povinnosti může být omezena jen zákonem),

⁷ Fiala J., Hrudík J., Korecká V., Občanský zákoník – komentář, zdroj: ASPI (strany nečíslovány)

⁸ Knappová M., Švestka J., Občanské právo hmotné. Svazek I. Obecná část, věcná práva, Praha, Kodex, 1995, str. 211

⁹ Knappová M., Švestka J., Občanské právo hmotné. Svazek I. Obecná část, věcná práva, Praha, Kodex, 1995, str. 212-214

způsobilost k právním úkonům i způsobilost deliktní. Způsobilost právnických osob, na rozdíl od fyzických osob, vzniká v obou případech společně se vznikem právnických osob a zaniká společně s jejich zánikem. Typická pro právnické osoby je určitá vnitřní organizace a oddělenost majetku právnické osoby od majetku jejích členů.

V souvislosti s tím, že byla zmíněna způsobilost právnických osob k právním úkonům, je nutné podotknout, že právnická osoba činí své právní úkony sama, a to prostřednictvím svého statutárního orgánu, nebo prostřednictvím zástupce. Za statutární orgán zákon označuje ty, kteří jsou k jednání oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem. Za zákonné zástupce právnické osoby je nutné považovat i její pracovníky nebo členy, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby, nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Občanský zákoník, v souladu s doktrínou *ultra vires*, stanoví sankci pro případ, že tyto osoby překročí své oprávnění. V takovém případě vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět. Pro smluvní zastoupení právnické osoby je nutné použít obecná ustanovení občanského zákoníku.

Vzhledem k tomu, že právnické osoby jsou uměle vytvořené, fikční struktury, je nutné, aby zákonodárce upravil okamžik a podmínky jejich vzniku, jako subjektu práv. Občanský zákoník stanoví, že ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Právnické osoby vznikají dnem, ke kterému jsou zapsány do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku. Právnické osoby, které se zapisují do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku, mohou nabývat práva a povinnosti ode dne účinnosti zápisu do tohoto rejstříku. Zákon může stanovit odchylky od výše uvedených pravidel. Z důsledného terminologického odlišení pojmů zřízení a vznik, je tedy možné dovodit, že vzniku právnické osoby předchází jejich zřízení, a to písemnou smlouvou nebo zakládací listinou.

Z výše uvedeného vyplývá, že je neméně důležité, aby zákon upravil také způsob a okamžik zániku právnických osob. Občanský zákoník v ustanovení § 20a stanoví, že právnická osoba se zrušuje dohodou, uplynutím doby nebo splněním účelu, pro který byla zřízena, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku nebo v jiném zákonem určeném rejstříku zaniká dnem výmazu z tohoto rejstříku. Před zánikem právnické osoby se vyžaduje její likvidace, pokud celé její jmění nenabývá právní nástupce. I zde mohou zvláštní zákony obsahovat odlišnou úpravu, která bude mít přednost před úpravou obecnou. V posledním odstavci tohoto ustanovení občanský zákoník odkazuje na přiměřené použití ustanovení obchodního zákoníku o likvidaci obchodních společností, i pro likvidaci jiných právnických osob, pokud z ustanovení upravujících tyto právnické osoby nevyplývá něco jiného.

Právnické osoby musejí vykazovat určité identifikační znaky. Občanský zákoník za ně považuje název právnické osoby a sídlo právnické osoby, a stanoví pro jejich určení a ochranu další podmínky v ustanovení § 19 b, c.

1.2 OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Obchodní společnost je nutné odlišovat od civilních společností a společností bez právní subjektivity, přestože všechny tyto uvedené subjekty patří do společné kategorie, kterou je možné označit jako sdružení. Společnosti, které se nezabývají obchody, přestože vykonávají činnost směřující k dosažení zisku, jsou společnostmi občanského práva (civilními společnostmi). Civilní společnosti bývají upravené v občanských zákonících, jako společnosti s právní subjektivitou nebo bez ní. České právo zná v současnosti dvě bezsubjektní formy společností, a to sdružení podle § 829 občanského zákoníku a tiché společenství podle § 673 a následující obchodního zákoníku.¹⁰

1.2.1 Pojem obchodní společnosti

Obchodní zákoník v ustanovení § 56 odst. 1 stanoví, že obchodní společnost je právnickou osobou založenou za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak. Toto ustanovení však nelze bez dalšího považovat za legální definici pojmu obchodní společnosti. Zákonodárce zde pouze vyjmenovává určité charakteristické znaky, které činí obchodní společnost obchodní společností, aniž by si činil ambice na to, aby pojem obchodní společnosti definoval.

Pojem obchodní společnosti však definuje teorie. Existuje velké množství teoretických definic, za všechny uvádím jednu, která podle mého názoru nejpřesněji vystihuje podstatu obchodní společnosti. I. Pelikánová vymezuje obchodní společnosti jako soukromoprávní sdružení osob, vzniklé na základě smlouvy, jejichž účelem je podnikání, společníci poskytují do podnikání vklady a rozdělují si zisk, kterého dosáhli, popřípadě se společně podílejí na docílených úsporách. Toto vymezení platí pro všechny obchodní společnosti, ovšem s určitými výjimkami.¹¹

1.2.2 Formy obchodních společností

V ustanovení § 56 odst. 1 ObchZ jsou dále taxativně vypočteny formy obchodních společností. Jsou jimi:

1. veřejná obchodní společnost,
2. komanditní společnost,
3. společnost s ručením omezeným,
4. akciová společnost,
5. evropská společnost a
6. evropské hospodářské zájmové sdružení.

¹⁰ Pelikánová I, Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a s., 2006, str. 33

¹¹ Pelikánová I, Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a s., 2006, str. 44

Evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská společnost jsou novými formami obchodních společností, které byly do českého právního systému zavedeny v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Mimo obchodní zákoník jsou tyto dvě formy upraveny též právem Evropských společenství a zvláštními právními předpisy.

Kromě těchto forem umožňují zahraniční právní řády také jiné formy obchodních společností. Jednou z poměrně běžně užívaných forem je komanditní společnost na akcie.

1.2.3 Členění obchodních společností

Obchodní společnosti je možné, podle jejich charakteristických znaků, rozdělit do tří kategorií¹²:

1. Osobní obchodní společnosti.
2. Kapitálové obchodní společnosti.
3. Smíšené obchodní společnosti.

Pro osobní společnosti je charakteristická povinná účast společníků na činnosti společnosti. Vedení společnosti i jednání navenek je svěřeno společníkům, společnost nemá vnitřní orgány. Společníci ručí neomezeně za závazky společnosti. Společníci nejsou povinni vnést do společnosti vklady, mohou tak však učinit dobrovolně. Smrt společníka-fyzické osoby nebo zánik společníka-právnícké osoby má vliv na další trvání společnosti, a to takový, že se obchodní společnost ex lege zrušuje¹³. Typickým představitelem osobní společnosti je v českém právu veřejná obchodní společnost.

Pro kapitálové společnosti je typická majetková účast společníků na společnosti. Společníci obligatorně vnášejí do společnosti vklady, jejichž minimální výši předepisuje zákon. V zakladatelském dokumentu si mohou společníci dohodnout vklad vyšší, než který představuje zákonem vyžadované minimum. Souhrn majetkových vkladů společníků vytváří základní kapitál. Společníci se nemusejí podílet na činnosti společnosti, společnost povinně vytváří strukturu vnitřních orgánů. Společníci ručí za závazky společnosti pouze omezeně. Smrt společníka-fyzické osoby nebo zánik společníka-právnícké osoby nemá vliv na další trvání společnosti. Mezi ryze kapitálové společnosti patří akciová společnost.

Smíšené obchodní společnosti mají znaky obou výše uvedených kategorií. Mezi typické smíšené obchodní společnosti patří komanditní společnost¹⁴. V komanditní společnosti mají komplementáři postavení typické pro společníky osobních obchodních společností, jelikož se osobně účastní na činnosti společnosti a ručí neomezeně za její

¹² Eliáš K., Bartošiková M., Pokorná J. a kolektiv, Kurs obchodního práva, Právnícké osoby jako podnikatelé, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2005, str. 8-9

¹³ Toto však např. u veřejné obchodní společnosti neplatí bezvýhradně, jelikož zákon připouští, aby společníci zrušení společnosti odvrátili. Veřejná obchodní společnost se tedy ex lege zrušuje, ledaže společenská smlouva připouští dědění podílu, podíl zůstavitele zdědil jeho dědic (dědicové), nedojde-li k odmítnutí dědictví a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci. Pokud dojde k zániku společníka-právnícké osoby, veřejná obchodní společnost se zrušuje, ledaže společenská smlouva připouští přechod podílu na právního nástupce a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci. Viz. Ustanovení § 88 odst. 1, písm. c, d ObchZ.

¹⁴ Pro účely této diplomové práce však bude společnost s ručením omezeným řazena mezi kapitálové společnosti a komanditní společnost mezi společnostmi osobní.

závazky. Naproti tomu komanditisté mají postavení typické pro společníky společností kapitálových, jelikož se osobně na činnosti společnosti účastnit nemusejí, povinně vnášejí vklad a za závazky společnosti ručí pouze omezeně. Mezi smíšené společnosti bývá řazena také společnost s ručením omezeným, u které ovšem převládají prvky kapitálových společností nad prvky společností osobních.

1.2.4 Znaký obchodních společností

Znakem všech obchodních společností jsou následující¹⁵:

1. Obchodní společnosti jsou právnickými osobami.
2. Obchodní společnosti jsou sdružením osob.
3. Obchodní společnosti mají smluvní základ, jsou zakládána dobrovolně.
4. Obchodní společnosti jsou zakládány za účelem podnikání.
5. Obchodní společnosti jsou podnikateli.
6. Obchodní společnosti jsou určitým způsobem vnitřně organizovány.
7. Obchodní společnosti mají uzavřený počet členů (společníků).

Ustanovení § 56 odst. 1 ObchZ výslovně prohlašuje, že všechny obchodní společnosti jsou právnickými osobami (a je tedy možné na ně vztáhnout vše, co bylo o právnických osobách řečeno výše). Patří mezi právnické osoby korporálního typu¹⁶. Obchodní společnosti mají plnou právní způsobilost.

K založení obchodní společnosti je nutná smlouva, tedy shodný projev vůle všech budoucích společníků. Zakladatelé si svobodně volí právní formu i vnitřní uspořádání společnosti a jsou omezeni pouze kogentními právními normami. Zakladateli obchodní společnosti mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické¹⁷. Přesto obchodní zákoník stanoví určitá omezení.¹⁸ Jedná se o následující omezení:

1. Fyzická nebo právnická osoba může být společníkem s neomezeným ručením pouze v jedné společnosti.
2. Společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným.
3. Akciovou společnost nemůže založit jediná fyzická osoba.

¹⁵ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 172-174

¹⁶ Existují však i jiné názory. Více např. Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 326

¹⁷ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 173

¹⁸ Ustanovení § 56 odst. 4, § 105 odst. 2 a § 162 odst. 1 ObchZ

Obchodní společnosti jsou zakládány výhradně za účelem podnikání. Obchodní zákoník však připouští výjimku pro společnost s ručením omezeným a akciovou společnost, které mohou být založeny i za jiným účelem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje. Předmětem podnikání může být, v souladu se zákonnými požadavky, zakladateli určen libovolně. Omezení však mohou stanovit veřejnoprávní předpisy.

Podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) je podnikatelem také každá osoba, která je zapsána do obchodního rejstříku. Všechny formy obchodních společností se zapisují do obchodního rejstříku. Podnikatelem tak jsou i obchodní společnosti, které byly založeny i za jiným než podnikatelským účelem (což zákon připouští pouze pro některé formy obchodních společností, viz výše). Obchodní společnosti vznikají okamžikem zápisu do obchodního rejstříku.

Obchodní společnosti jsou určitým způsobem vnitřně organizovány. Obchodní zákoník stanoví pro každou z forem obchodních společností základní požadavky na jejich vnitřní strukturu. Konkretizaci a podrobnosti provádějí společníci ve společenské smlouvě nebo ve stanovách společnosti.

Na rozdíl od družstev jsou obchodní společnosti korporacemi uzavřeného typu. To znamená, že originální nabytí účasti s sebou nese nutnost změny společenské (zakladatelské) smlouvy nebo stanov.¹⁹

Výjimku z výše uvedených znaků obchodních společností představují tzv. jednočlenné společnosti. Nelze u nich, v pravém slova smyslu, hovořit o tom, že jsou sdruženími. Přesto i jednočlenné společnosti jsou považovány za určitý typ korporace a jsou obchodní společnostmi. K založení jednočlenné společnosti nedochází na základě smlouvy, ale jednostranným úkonem jediného zakladatele. Problematice jednočlenných společností bude věnován prostor níže.

1.2.5 Pojem společnost v komunitárním právu

Pojem společnost je v komunitárním právu úzce spjata s volným pohybem osob, který se u právnických osob-podnikatelů projevuje jako svoboda usazování se společností²⁰. Svoboda usazování²¹ se vztahuje na podnikatele, a to jak na osoby fyzické, tak na osoby právnické, společnosti.

Pojem společnosti definuje Smlouva o založení Evropského společenství v čl. 48 odst. 2. Tento článek zní: „Se společnostmi založenými podle práva některého členského státu, které mají své sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti uvnitř Společenství, se pro účely této kapitoly zachází stejně jako s fyzickými osobami, které jsou příslušníky členských států. Společnostmi se rozumějí společnosti založené podle občanského

¹⁹ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 39

²⁰ Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, STR. 38

²¹ Svoboda usazování se má dvě složky, primární a sekundární svobodu usazování se. Primární svoboda usazování se zahrnuje právo podnikatele přemístit na území jiného členského státu své místo podnikání. Sekundární svoboda usazování se rozšiřuje primární svobodu usazování o právo zakládat na území jiných členských států dceřiné společnosti, pobočky, agentur, apod. Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 40 a násl.

nebo obchodního práva včetně společností družstevních, jakož i jiné právnické osoby veřejného nebo soukromého práva, s výjimkou nevýdělečných“.²²

Z výše uvedeného vyplývá, že za společnost jsou v komunitárním právu považovány společnosti občanského i obchodního práva, jakož i jiné právnické osoby veřejného i soukromého práva. Jde tedy o velice široké pojetí pojmu společnosti. Podmínkou, aby určitý subjekt mohl být považován za společnost, ve smyslu komunitárního práva je, že daný subjekt sleduje výdělečný účel. To ovšem neznamená, že společnost musí nutně generovat zisk. V souladu s judikaturou Evropského soudního dvora postačí, že výdělečná činnost je jejím cílem, nebo alespoň jedním z jejích cílů, a že se účastní na všeobecném hospodářském životě.

Je nutné upozornit na problematiku, na kterou upozorňují teoretici, v souvislosti s překlady Smlouvy²³ (např. oficiální německá verze). Problémem je, že z těchto překladů je možné dovodit, že se za společnosti považují jen právnické osoby, tedy subjekty mající právní subjektivitu. Koncepce právnických osob a právní subjektivity se však liší stát od státu. Za společnosti, ve smyslu výše uvedené definice v článku 48 odst. 2 Smlouvy, je však nutné považovat všechny právní subjekty, odlišné od osob fyzických, které jsou podle právního řádu, podle kterého byly založeny, nositeli práv a povinností a které sledují hospodářský účel.²⁴

---

²² Na základě výše uvedeného je možné v souladu s českou právní úpravou považovat za společnosti ve smyslu komunitárního práva následující právní subjekty: veřejnou obchodní společnost (vždy), komanditní společnost (vždy), společnost s ručením omezeným (pokud je založena za účelem podnikání), akciovou společnost (pokud je založena za účelem podnikání), družstvo (pokud bylo založeno za účelem podnikání), státní podniky, jiné subjekty veřejného či soukromého práva, pokud je jejich účelem dosahování zisku.

²³ Smlouva o založení Evropského společenství (dále také jen „Smlouva“)

²⁴ Stavínková P., K pojmu společnost v komunitárním stavu, Právní fórum č. 12/2005, str. 458 a 459

2. ZALOŽENÍ A VZNIK OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

2.1. OBECNĚ K ZALOŽENÍ A VZNIKU OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI²⁵

Ke vzniku obchodní společnosti nedochází jednorázově, ale jde o poměrně dlouhý proces, který se skládá několika po sobě jdoucích právních úkonů a skutečností. Až po splnění všech těchto dílčích kroků může vzniknout nový subjekt práva, obchodní společnost.

U akciové společnosti je postup jejího zřizování složitější, než u ostatních forem obchodních společností a je upraven speciálně v rámci ustanovení věnovaných akciové společnosti.²⁶

Založení, vznik obchodní společnosti a otázky s tím související upravuje obchodní zákoník v rámci obecných ustanovení týkajících se všech obchodních společností. Jde ustanovení §§ 57 a následujících obchodního zákoníku. Dále se založení a vzniku týkají ustanovení upravující jednotlivé formy obchodních společností.

Ačkoliv je vývojovým základem procesu konstituování obchodní společnosti uzavírání smluv, jsou zde oproti obecné úpravě uzavírání smluv jisté zvláštnosti. První etapa skutečně spočívá v uzavření smlouvy a má tradiční obligační důsledky – zavazuje smluvní strany, vůči třetím osobám však žádné právní účinky nemá. Naproti tomu v druhé etapě, která se nazývá vznikem, je konstituován nový právní subjekt, obchodní společnost, který působí i vůči třetím osobám.²⁷ Ponechávám prozatím stranou otázku možnosti činit některé právní úkony jménem vznikající společnosti, této problematice bude věnována jedna z následujících částí.

Obchodní zákoník důsledně rozlišuje pojmy založení a vznik obchodní společnosti. Konstituování obchodní společnosti je tedy možno rozdělit do dvou etap:

1. založení obchodní společnosti,
2. vznik obchodní společnosti jako právnické osoby.

2.2 ZALOŽENÍ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

2.2.1 Obecně ke způsobu založení obchodní společnosti

Existuje několik modelů (způsobů) založení obchodních společností, popř. právnických osob obecně. Je možné rozlišovat následující způsoby založení obchodní společnosti²⁸.

Prvním modelem je volný model zakládání. Zde dochází k založení společnosti a současně k jejímu vzniku jako právnické osoby podpisem společenské smlouvy (popřípadě schválením stanov).

²⁵ Se vznikem a založením obchodní společnosti souvisí také problematika základního kapitálu, vkladů společníků a podílů společníků na společnosti. Jelikož jde ale o velmi rozsáhlou oblast, ponechávám tyto otázky, pro účely této diplomové práce, stranou.

²⁶ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 203

²⁷ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 78

²⁸ Eliáš K., Bartošková M., Pokorná J. a kolektiv, Kurs obchodního práva, Právnické osoby jako podnikatelé, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2005, str. 11

Druhým modelem je model koncesní. K založení a vzniku obchodní společnosti je třeba státní povolení (koncese). Za tento model nelze v podmínkách českého práva považovat případy, kdy je vyžadován státní souhlas pro určité předměty podnikání (např. v případě investičních fondů).

Třetím modelem je registrační model neboli model normativní. Tento model se uplatňuje v českém právu. K založení obchodní společnosti postačuje uzavření společenské smlouvy. Obchodní společnost však vzniká až zápisem do veřejnoprávní evidence (v České republice do obchodního rejstříku).

2.2.2 Založení obchodní společnosti podle obchodního zákoníku

Založení je první etapou konstituování obchodní společnosti. Je nezbytným předpokladem jejího vzniku.

Založení společnosti je upraveno v ustanovení § 57 obchodního zákoníku. Toto ustanovení stanoví, že nevyplývá-li z jiných ustanovení obchodního zákoníku něco jiného, zakládá se společnost společenskou smlouvou podepsanou všemi zakladateli. Zde tedy zákon stanoví obecný způsob založení obchodní společnosti, který lze použít na všechny společnosti, zakládané více než jednou osobou. Jisté odchylky jsou stanoveny pro zakládání akciové společnosti a jednočlenné společnosti.

K založení obchodní společnosti dochází uzavřením společenské smlouvy. Tedy, stejně jako v případě uzavírání smluv obecně, projevem souhlasné vůle smluvních stran. Je projevem vůle několika zakladatelů směřujícím ke zřízení obchodní společnosti. Proto je nutné, aby tento právní úkon splňoval požadavky na uzavírání smluv obecně, a to tak jak stanoví občanský zákoník. Další, speciální pravidla o uzavírání smluv, stanoví obchodní zákoník. Jedná se především o formu a obsah této smlouvy. Obchodní zákoník stanoví, co považuje za nezbytné minimum, které musí společenská smlouva obsahovat. Zakladatelé se musejí dohodnout na podstatných částech smlouvy.²⁹ Společenská smlouva nabývá účinnosti dnem svého uzavření, pokud zakladatelé neodložili její účinnost na pozdější dobu.

Výjimku představuje zakládání akciové společnosti. Nejprve je nutno upozornit na fakt, že zde není uzavírána společenská smlouva, ale smlouva zakladatelská. V případě jediného zakladatele, právnické osoby, se jedná o zakladatelskou listinu³⁰. Dále je nutno rozlišovat zda dochází k jednorázovému či postupnému zakládání akciové společnosti. Pokud se jedná o postupné zakládání, tedy o založení s veřejnou nabídkou akcií, nedochází k založení akciové společnosti uzavřením společenské smlouvy, ale až rozhodnutím valné hromady. Jelikož je založení a vznik akciové společnosti komplikovaným procesem, bude této problematice níže věnováno samostatné pojednání.

²⁹ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 78

³⁰ K tomu více Pelikánová I., Černá S., a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, str. 78

2.2.3 Jednočlenná společnost

Jednočlennými společnostmi jsou společnosti, které mají jediného zakladatele, popřípadě jediného společníka. Jednočlenná společnost je další výjimkou z výše uvedeného pravidla, že založení společnosti je v podstatě smlouvou. Obchodní zákoník stanoví případy, kdy připouští založení společnosti jedinou osobou a kde je tedy smluvní vztah nahrazen jednostranným úkonem jediného zakladatele. Tímto právním úkonem je zakladatelská listina. Na formu zakladatelské listiny jsou kladeny přísnější nároky, než na uzavírání společenské smlouvy obecně, jelikož musí být vždy uzavřena ve formě notářského zápisu.³¹ Zakladatelská listina musí obsahovat stejné podstatné části jako společenská (zakladatelská) smlouva a má stejný právní význam. Založení obchodní společnosti jediným zakladatelem připouští obchodní zákoník jen pro kapitálové společnosti, tedy pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost. U akciové společnosti platí ještě další omezení, a to pro založení společnosti jediným zakladatelem. Tím může být pouze právnická osoba. Jediná fyzická osoba nemůže být jediným zakladatelem akciové společnosti. Není ale na překážku existence akciové společnosti, pokud by, v průběhu trvání společnosti, došlo k soustředění všech akcií v ruku jediného akcionáře³².

Kromě požadavků, které na jednočlennou společnost klade obchodní zákoník je třeba respektovat také požadavky, které stanoví dvanáctá směrnice Rady č. 89/667/EHS v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným (dále také jen „dvanáctá směrnice“). Důvodem pro přijetí této směrnice je snaha přiblížení podmínek podnikání fyzické osoby, která neomezeně ručí za své závazky, podmínkám podnikání, které mají osoby právnické, jejichž majetek je oddělen od majetku jejich společníků. Směrnice ukládá členským státům povinnost buď povolit jednočlennou společnost s ručením omezeným, nebo alespoň upravit možnost vyčlenění majetku jednotlivce pro účely podnikání z jeho vlastnické sféry.³³ Dvanáctá směrnice se vztahuje na jednočlenné společnosti s ručením omezeným obligatorně a na akciovou společnost fakultativně. Členské státy jsou povinny umožnit, aby společnost s ručením omezeným měla jediného společníka jak při svém založení, tak i v důsledku soustředění obchodních podílů do rukou jediného společníka. Členské státy nejsou povinny tyto principy vztáhnout na akciové společnosti, pokud tak však učiní, jsou povinny respektovat požadavky dvanácté směrnice. Důvodem proč se jednočlenné společnosti staly předmětem úpravy komunitárního práva je skutečnost, že jednočlenné společnosti přinášejí značná rizika pro věřitele, jakou jsou např. nekontrolovatelné přesuny majetku, neboť zde chybí obvyklé vnitřní kontrolní mechanismy nebo fakt, že jediný společník bývá také jediným jednatelem, což by mohlo být ve svém důsledku považováno za střet zájmů.³⁴ Směrnice takové jednání nezakazuje, pouze stanoví požadavky na publicitu a transparentnost takového jednání, za účelem zmenšení rizik. Sama směrnice ve svém úvodu stanoví, že jejím cílem je koordinovat záruky na ochranu zájmů společníků a třetích osob. V článku jedna dvanáctá směrnice pro jednotlivé státy vypočítává kterých společností se koordinace týká. Pro Českou republiku vyplývá povinnost aplikovat požadavky této směrnice na společnosti s ručením

³¹ Naproti tomu forma notářského zápisu společenské smlouvy je zákonem vyžadovaná jen u tzv. kapitálových společností (tedy pro společnost s ručením omezeným a akciovou společnost)

³² Zde je nutno upozornit na možnost špatného výkladu v souladu s ustanovením o neplatnosti společnosti, kdy by za jeden z důvodů neplatnosti společnosti mohl být fakt, že akciovou společnost založí jediná fyzická osoba. V souladu s tím, co bude uvedeno dále však toto za důvod neplatnosti nelze považovat.

³³ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 40

³⁴ Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 100-102

omezeným. Článek čtvrtý stanoví, že pokud jediný společník vykonává pravomoci valné hromady společníků a v rozsahu této pravomoci učiní rozhodnutí, musí být toto rozhodnutí buď uvedeno v zápisu nebo musí být pořízeno písemně. V souladu s tím obchodní zákoník v ustanovení § 132 odst. 1 klade požadavek na písemnou formu rozhodnutí jediného společníka v případech, kdy takové rozhodnutí patří do působnosti valné hromady a požadavek na formu notářského zápisu rozhodnutí jediného společníka pro případy, kdy se o rozhodnutí valné hromady pořizuje notářský zápis. Obsahově obdobné ustanovení obsahuje obchodní zákoník pro akciovou společnost v ustanovení § 190 odst. 1. Požadavky na formu rozhodnutí jediného společníka jsou stanoveny pod sankcí neplatnosti takového rozhodnutí (ustanovení § 131 a 183 ObchZ.) Prostřednictvím těchto ustanovení je naplněn požadavek na publicitu stěžejních rozhodnutí činěných jediným společníkem. Další prostředek k zajištění publicity a transparentnosti stanoví dvanáctá směrnice ve svém článku pátém. Je jím požadavek, aby smlouvy, uzavřené mezi jediným společníkem a společností za níž jedná, byly uvedeny v zápisu nebo pořízeny písemně. Členské státy nejsou povinny toto omezení vztáhnout na běžné operace uzavřené za obvyklých podmínek. Tyto požadavky stanovené dvanáctou směrnicí obchodní zákoník respektuje, pro společnost s ručením omezeným v ustanovení § 132 odst. 3 a pro akciovou společnost v ustanovení § 190 odst. 3. Z těchto ustanovení vyplývá, že smlouvy uzavřené mezi společností a jediným společníkem této společnosti, pokud tento společník jedná rovněž jménem společnosti, musejí mít formu notářského zápisu nebo písemnou formu a listina musí být podepsána před orgánem pověřeným legalizací. Český zákonodárce nevyužil možnost nevztáhnout tyto požadavky na běžné smlouvy uzavřené za obvyklých podmínek a výše uvedené požadavky na formu smluv je nutno vztáhnout na všechny takové smlouvy uzavřené mezi společností a jediným společníkem.³⁵

2.2.4 Společenská smlouva

Jak již bylo výše uvedeno, společenská smlouva je dvoustranným nebo vícestranným právním úkonem. Jejím prostřednictvím se zakladatelé společnosti (budoucí společníci) zavazují, že budou v budoucí společnosti společně vykonávat určitou činnost, s cílem dosáhnout účelu, pro který společnost zřizují. Na rozdíl od jiných smluv, jimiž se zakládají jiné závazkové právní vztahy, tak společenská smlouva nesměřuje ke splnění závazkového vztahu, který založila a k jeho zániku, ale ke zřízení právnické osoby, která má alespoň po určitou dobu naplňovat předem stanovený účel.

Je možné říci, že společenská smlouva plní dvě základní funkce, funkci zřizovací a funkci organizační. Funkce zřizovací spočívá v tom, že společenská smlouva musí obsahovat ujednání o všech otázkách důležitých pro její založení a vznik. Zakladatelé v ní tedy musí určit obchodní firmu společnosti, její sídlo, formulovat účel, za kterým je společnost zřizována, určit osoby společníků, jejich vkladovou povinnost, apod. Tato ustanovení jsou zpravidla zřízením společnosti naplněna. Jedná se především o naplnění kogentních ustanovení obchodního zákoníku. Druhou funkcí je funkce organizační, podle níž společenská smlouva obsahuje podrobnosti nutné pro určení vztahů uvnitř společnosti (např. právní postavení společníků, struktura vnitřních orgánů společnosti). Tato ujednání směřují do období po vzniku společnosti. Jedná se především o využití dispozitivních ustanovení, které obchodní zákoník nabízí, popřípadě o konkretizaci podrobností, které nejsou v zákoně vyjádřeny.³⁶

³⁵ Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 521-526

³⁶ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, str. 203

Obsahové náležitosti společenské smlouvy (zakladatelské smlouvy či zakladatelské listiny) stanoví obchodní zákoník v úpravě jednotlivých forem obchodních společností, a to v těchto ustanoveních obchodního zákoníku:

1. pro veřejnou obchodní společnost v § 78 odst. 1 ObchZ
2. pro komanditní společnost v § 94 ObchZ
3. pro společnost s ručením omezeným v § 110 odst. 1 ObchZ
4. pro akciovou společnost v § 163 odst. 1 a 2 ObchZ

Požadavky na formu společenské smlouvy (zakladatelské smlouvy či zakladatelské listiny) stanoví § 57 odst. 1 ObchZ. Pro všechny formy obchodních společností musí být pravost podpisů zakladatelů na společenské smlouvě (zakladatelské smlouvě či listině) úředně ověřena. Úřední ověření pravosti podpisů provádějí zejména notáři, obecní, popř. městské úřady a zastupitelské úřady České republiky. Další požadavky na formu společenské smlouvy stanoví pro společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, které musejí mít formu notářského zápisu. V případě společností s jediným zakladatelem je forma notářského zápisu předepsána pro všechny formy obchodních společností.

Společenská smlouva (zakladatelská smlouva či zakladatelská listina) kapitálových společností tedy musí mít formu notářského zápisu. Tento požadavek je v souladu s ustanoveními první směrnice Rady ES č. 68/151/ES, v kapitole II, oddíle 3., článku č. 10.³⁷, které ve všech členských státech, jejichž právní předpisy nestanoví předběžnou správní nebo soudní kontrolu při zakládání společnosti, stanoví povinnost ověření aktu, jímž se zakládá společnost a stanov, či jejich případné změny. Je nutno upozornit, že první směrnice se týká jen kapitálových společností. V tomto směru je současná česká právní úprava s ustanoveními první směrnice v souladu.

Notářský zápis o založení společnosti je zápisem právním úkonu dle § 62 zákona 358/1992 Sb., Notářský řád (dále také jen NotŘ). Zápis o právním úkonu musí dle § 63 NotŘ obsahovat:

1. místo, den, měsíc a rok úkonu,
2. jméno a příjmení notáře a jeho sídlo,
3. jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo, není-li, datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
4. prohlášení účastníků, že jsou způsobilí k právním úkonům,
5. údaj, jak byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
6. obsah úkonu,

---

³⁷ Dále také jen „první směrnice“

7. údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen,
8. podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočníků,
9. otisk úředního razítka notáře a jeho podpis.

Následující ustanovení Notářského řádu upravují požadavky pro některé zvláštní případy (např. pro případ, že by zakladatelem byla osoba hluchá, němá, apod.).³⁸ Notářský řád také upravuje odpovědnost notáře, který nese odpovědnost za soulad společenských smluv (zakladatelských smluv, zakladatelských listin) se zákonem.

Obchodní zákoník výslovně připouští možnost uzavření společenské smlouvy prostřednictvím zmocněnce. Takové zastoupení zakladatele by bylo možné i na základě ustanovení § 31 n. občanského zákoníku. Obchodní zákoník však pro zastoupení při uzavírání společenské smlouvy předepisuje zvláštní náležitosti plné moci nad rozsah stanovený občanským zákoníkem. Tímto požadavkem je úřední ověření podpisu zmocnitele. Tato skutečnost koresponduje i s tím, že podpisy zakladatelů na zakladatelských dokumentech musí být úředně ověřeny. Cílem je zvýšení právní jistoty společníků navzájem a třetích osob ve vztahu ke společnosti.³⁹ Je nutno podotknout, že se jedná o speciální plnou moc, kterou nemůže nahradit ani generální plná moc ani prokura. Zástupce musí podepsat společenskou smlouvu svým jménem⁴⁰, plná moc se přiloží k společenské smlouvě.

2.2.5 Zakladatelé

Je nutné odlišovat pojem zakladatel a společník (akcionář). Pojem zakladatel není obchodním zákoníkem definován. Z ustanovení § 57 odst. 1 obchodního zákoníku je však možné dovodit, že zakladatelé jsou osoby, které podepisují společenskou smlouvu (zakladatelskou smlouvu či zakladatelskou listinu). V případě, že je zakladatelem právnická osoba, společenskou smlouvu (zakladatelskou smlouvu či zakladatelskou listinu) podepisuje statutární orgán nebo ten, kdo je za statutární orgán oprávněn jednat.⁴¹

Zakladateli obchodní společnosti mohou být osoby právnické i fyzické, české i zahraniční. Požadavek na počet zakladatelů stanoví obchodní zákoník v úpravě týkající se jednotlivých forem obchodních společností.

Fyzická nebo právnická osoba může být společníkem s neomezeným ručením pouze v jedné společnosti. Toto omezení se tedy týká jen společníků ve veřejné obchodní společnosti a komplementářů ve společnosti komanditní.

Osobní obchodní společnosti (tedy veřejná obchodní společnost a komanditní společnost) musí být založeny nejméně dvěma osobami. Je nerozhodné, zda se jedná o právnické či fyzické osoby. Zákon pro osobní společnosti nepřipouští možnost jejich založení jedinou osobou. K založení těchto společností tedy vždy dochází uzavřením společenské smlouvy.

³⁸ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 348, 349

³⁹ Štenglová I., Pliva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 199

⁴⁰ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 351

⁴¹ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 45

Naproti tomu pro kapitálové společnosti (společnost s ručením omezeným⁴² a akciová společnost) obchodní zákoník připouští jejich založení jediným zakladatelem. V takovém případě takový jediný zakladatel sepisuje zakladatelskou listinu, pro kterou obchodní zákoník předepisuje obligatorní formu notářského zápisu.

Společnost s ručením omezeným může jako jediný zakladatel založit jak právnická, tak i fyzická osoba. Zároveň je ale nutno upozornit na omezení, která obchodní zákoník stanoví. Pro zakladatele-fyzickou osobu se jedná o to, že jedna a táž fyzická osoba může být jediným společníkem jen ve třech společnostech s ručením omezeným. Pro zakladatele-právnickou osobu, která má formu společnosti s ručením omezením platí, že pokud má jediného společníka, nemůže se sama stát jediným zakladatelem jiné společnosti s ručením omezeným.⁴³

Akciová společnost může být založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Jediným zakladatelem akciové společnosti tedy nemůže být jediná fyzická osoba. Jediná fyzická osoba se však v průběhu existence akciové může stát jediným akcionářem, jelikož § 162 odst. 1 obchodního zákoníku stanoví, že soustředění akcií v rukou jedné osoby nezakládá neplatnost společnosti ani není důvodem pro zrušení společnosti soudem.

2.3 VZNIK OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Vznik obchodní společnosti je druhou etapou konstituování obchodní společnosti. Obchodní zákoník v ustanovení § 62 výslovně stanoví, že společnost vzniká dnem, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku⁴⁴. Obchodní společnost tedy až okamžikem zápisu nabývá právní subjektivitu, stává se samostatným subjektem práva. Od tohoto okamžiku může nabývat práv a povinností, zavazovat se vlastním jménem, může být účastníkem soudního, správního či jiného řízení, nese deliktní odpovědnost.⁴⁵ Ode dne zápisu může obchodní společnost začít provozovat podnikatelskou činnost, je povinna vést účetnictví a je povinna k registraci u místně příslušného správce daně.

K tomu, aby mohla společnost vzniknout, musejí být splněny dvě základní podmínky. Za prvé společnost musí být účinně založena, tedy musí být učiněny všechny kroky, které zákon k jejímu založení stanoví. Za druhé musí být podán návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku, za podmínek stanovených zákonem.

Dnešní právní úprava je výsledkem několika novel, které vyřešily problémy spojené se zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Předně je nutno velmi kladně zhodnotit novou právní úpravu zápisu obchodní společnosti do obchodního rejstříku, kterou přinesl zákon č. 30/2000 Sb. a novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000. Do 31. 12. 2000 bylo totiž možno společnost do obchodního rejstříku zapsat na základě dosud nepravomocného rozhodnutí soudu. V důsledku toho, že zápis společnosti do obchodního rejstříku nebyl vázán na právní moc usnesení, jímž se zápis povoluje, docházelo v praxi k situacím, kdy usnesení o povolení zápisu bylo k odvolání zrušeno a musel se rušit i zápis

⁴² Pro účel této části diplomové práce odhlížím od faktu, že společnost s ručením omezeným není považována za čistě kapitálovou společnost

⁴³ Eliáš K., Bartošiková M., Pokorná J. a kolektiv, Kurs obchodního práva, Právnické osoby jako podnikatelé, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2005, str. 12

⁴⁴ Zápis společnosti do obchodního rejstříku má tedy konstitutivní význam

⁴⁵ Štenglová I., Pliva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 221

v obchodním rejstříku, jelikož v mezidobí došlo k prvozápisu společnosti.⁴⁶ Podle platné právní úpravy rejstříkový soud provede zápis společnosti do obchodního rejstříku ke dni určenému v návrhu na zápis, nejdříve však ke dni provedení zápisu.

2.3.1 Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být podán do 90 dnů od založení společnosti (§ 57) nebo od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Není-li návrh podán ve stanovené lhůtě, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění návrh podat.

Náležitosti návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku upravuje občanský soudní řád v ustanoveních § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 a 2⁴⁷ a obchodní zákoník, v rámci ustanovení týkajících se úpravy obchodního rejstříku a v rámci ustanovení věnovaných jednotlivým formám obchodních společností.

Ustanovení § 32 obchodního zákoníku stanoví obecně požadavky na formu návrhů na zápis (popř. změnu či výmaz) do obchodního rejstříku. Návrh na zápis lze podat pouze na formuláři. Požadavek na formuláře pro zápis do obchodního rejstříku zavedl zákon č. 216/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Jednotlivé formuláře pro zápis do obchodního rejstříku byly publikovány ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 250/2005 Sb. O závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku. Návrh na zápis musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány a listinami, které se zakládají do sbírky listin, a které listiny se dokládají do sbírky listin v elektronické podobě a v jaké formě.. Seznam listin (příloh) stanoví výše uvedená vyhláška Ministerstva spravedlnosti. Také ustanovení obchodního zákoníku upravující jednotlivé formy obchodních společností stanoví, které dokumenty se k návrhu na zápis do obchodního rejstříku přikládají.

Návrh na zápis lze podat v listinné nebo elektronické podobě; to platí obdobně pro dokládání listin prokazujících skutečnosti uvedené v návrhu a listin zakládaných do sbírky listin. Návrhy v elektronické podobě může podávat pouze osoba podepsaná uznávaným elektronickým podpisem podle zvláštního právního předpisu.⁴⁸

Podpis na návrhu na zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku musí být úředně ověřen. Ustanovení věnovaná jednotlivým formám obchodních společností upravují, kdo návrh na zápis podepisuje:

1. Návrh na zápis veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci (§ 78 odst. 1 ObchZ).
2. Návrh na zápis komanditní společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci (§ 76 ObchZ).
3. Návrh na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku podepisují všichni jednatelé (§ 112 odst. 1 ObchZ).

⁴⁶ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 420

⁴⁷ Tato ustanovení upravují obecné požadavky kladené na podání a návrhy

⁴⁸ § 33 odst. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

4. Návrh na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku podává představenstvo a podepisují ho všichni členové představenstva (§ 175 odst. 2 ObchZ).⁴⁹

2.3.2 Živnostenské nebo jiné podnikatelské oprávnění

Jednou z podmínek k zapsání společnosti do obchodního rejstříku je získání průkazu podnikatelského oprávnění. Podnikatelské oprávnění musí mít pouze ty společnosti, které byla založeny za podnikatelským účelem.⁵⁰ Mezi podnikatelská oprávnění patří nejčastěji živnostenské oprávnění a jiná podnikatelská oprávnění vydávaná podle speciální předpisů.

Podmínky pro získání a vznik živnostenského oprávnění, jakož i další související otázky upravuje zákon č. 451/1991 Sb., živnostenský zákon. Z ustanovení § 10 tohoto zákona vyplývá, že oprávnění provozovat živnost (živnostenské oprávnění) vzniká nově založeným právnickým osobám až ke dni jejímu zápisu do obchodního rejstříku, tedy k okamžiku, kdy společnost vznikne jako právní subjekt. Zakladatelé jsou ale již k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku přiložit listinu prokazující podnikatelské oprávnění.⁵¹ Proto živnostenský zákon na žádost zakladatelů, popřípadě orgánů nebo osob, oprávněných podat návrh na zápis české právnické osoby do obchodního rejstříku, vydá živnostenský úřad živnostenský list nebo koncesní listinu před zápisem do tohoto rejstříku, je-li prokázáno, že právnická osoba byla založena.⁵² Jde zde tedy o jakési oboustranné podmínění vzniku živnostenského oprávnění a vzniku obchodní společnosti, jelikož pro vznik obchodní společnosti je nutné doložit vznik podnikatelského oprávnění, ovšem toto podnikatelské oprávnění vznikne až k okamžiku vzniku obchodní společnosti, tedy ke dni jejímu zápisu do obchodního rejstříku.

Průkazem živnostenského oprávnění je:

1. živnostenský list osvědčující splnění podmínek stanovených tímto zákonem pro provozování živností ohlašovacích s údaji podle živnostenského rejstříku, do vydání živnostenského listu stejnopis ohlášení s prokázaným doručením příslušnému živnostenskému úřadu,

⁴⁹ K této problematice se vztahuje judikát 7Cmo643/98 [PPP.99,6:20], zdroj: ASPI, ze kterého vyplývá následující: 1. Představenstvo zakládané akciové společnosti je konstituováno okamžikem zvolení všech jeho členů v počtu daném stanovami společnosti. Ustanovení § 175 odst. 2 obch. zák. svěřuje takto konstituovanému orgánu oprávnění podat návrh na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku, přičemž z tohoto oprávnění, jakož i z ust. § 200a odst. 1 o.s.ř. vyplývá postavení takového orgánu jako účastníka řízení zahájeného k jeho návrhu podle § 200a odst. 1 o.s.ř. Návrh na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku podává představenstvo, nikoliv jednotliví členové představenstva. Ti pouze návrh podepisují. 2. Zmocnění podle § 31 odst. 2, 4 obch. zák. k podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí udělit k podání návrhu oprávněná osoba. U nově založené akciové společnosti je touto oprávněnou osobou představenstva.

⁵⁰ Založení společnosti i za jiným než podnikatelským účelem připouští obchodní zákoník pouze pro určité formy obchodních společností, a to pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost (§ 56 odst. 1 ObchZ)

⁵¹ Dle ustanovení § 37 ObchZ navrhovatel zápisu do obchodního rejstříku doloží, že mu nejpozději dnem zápisu vznikne živnostenské či jiné oprávnění k činnosti, která má být jako předmět podnikání (činnosti) do obchodního rejstříku zapsána, ledaže zvláštní právní předpis stanoví jinak. U činností, které podle zvláštního právního předpisu mohou vykonávat pouze fyzické osoby, se tato činnost zapíše jako předmět podnikání obchodní společnosti nebo družstva, jen jestliže žadatel prokáže, že tato činnost bude vykonávána pomocí osob, které jsou k tomu oprávněny podle zvláštního právního předpisu.

⁵² Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 119

2. koncesní listina s údaji podle živnostenského rejstříku; do jejího vydání pravomocné rozhodnutí, jímž byla udělena koncese.⁵³

Co je jiným podnikatelským (neživnostenská) oprávněním je možno dovodit z negativního výčtu činností, které živnostenský zákon uvádí ve svém § 3 a 4. Mezi jiná podnikatelská oprávnění patří například licence k provozování bankovní činnosti, které uděluje Česká národní banka⁵⁴ nebo oprávnění k podnikání na kapitálovém trhu, k činnosti pojišťoven, zajišťoven, atd. Podmínky získání a vzniku takového oprávnění stanoví zvláštní právní předpisy.

Podnikání podle § 4 živnostenského zákona, tj. pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb zajišťujících řádný provoz nemovitostí, bytů a nebytových prostor, nevyžaduje žádné podnikatelské oprávnění a lze tedy podat návrh na zápis do obchodního rejstříku bez jakékoli listiny opravňující k provozování této činnosti.

2.3.3 Lhůta k podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku

Návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Počátek běhu lhůty pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku je stanoven dvěma rozdílnými způsoby. Rozlišujícím kritériem je zde skutečnost zda je společnost založena za podnikatelským účelem či nikoliv. Pokud je společnost založena za podnikatelským účelem, lhůta začíná běžet od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Pokud je však společnost založena za jiným než podnikatelským účelem, tato lhůta začíná běžet již od založení společnosti.

Obchodní zákoník stanoví za nedodržení výše uvedené lhůty sankci⁵⁵. Není-li návrh podán ve stanovené lhůtě, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění podat návrh na zápis do obchodního rejstříku. S tím souvisí i ustanovení § 10 odst. 8 živnostenského zákona, podle kterého vzniká právnickým osobám živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního rejstříku. Nepodají-li návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů od doručení živnostenského listu nebo koncesní listiny, nebo není-li návrhu vyhověno, musí uvedené doklady neprodleně vrátit. V případě nesplnění těchto podmínek, platnost živnostenského listu nebo koncesní listiny zaniká. Pokud by tedy uplynula výše uvedená lhůta, musel by rejstříkový soud návrh na zápis zamítnout. Zamítnutí by však nebylo na překážku tomu, aby byla na základě zakladatelských dokumentů získána nová podnikatelská oprávnění a návrh byl podán v nově běžící 90 denní lhůtě. Pokud by výše uvedená lhůta uplynula jen ohledně některých z podnikatelských oprávnění, je nechat zapsat jen předmět podnikání vyplývající z průkazů podnikatelských oprávnění, u nichž lhůta ještě neuplynula.⁵⁶

⁵³ Ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

⁵⁴ Podrobnosti a podmínky pro udělení bankovní licence stanoví zákon 21/1992 Sb. o bankách (ustanovení § 4 a následující)

⁵⁵ Novela obchodního zákoníku, provedená zákonem č. 370/2000 zpřesnila sankce za nedodržení lhůty k podání návrhu na zápis. Tato výslovná úprava byla potřebná, jelikož právní úprava před novelou přinášela interpretační problémy, k tomu více např. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 120

⁵⁶ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 421

2.3.4 Zápis společnosti do obchodního rejstříku

Soud provede zápis do obchodního rejstříku v souladu s ustanoveními občanského soudního řádu.⁵⁷

Zápis soud provede ke dni uvedenému v návrhu, nejdříve však ke dni jeho provedení. Jestliže soud rozhodl o zápisu unesením, provede se zápis do rejstříku po právní moci usnesení. Má-li být dosažena shoda se skutečným stavem, může soud rozhodnout, že zápis bude proveden již na základě vykonatelného usnesení.⁵⁸

Po zápisu společnosti do obchodního rejstříku již nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, není možné se ani domáhat určení, že společnost nevznikla. Je pouze možné domáhat se rozhodnutí o neplatnosti společnosti v souladu s ustanovením § 68a ObchZ. O důvodech pro které soud může rozhodnout o neplatnosti společnosti bude podrobně pojednáno níže, v souvislosti s pojednáním o neplatnosti společnosti.

2.3.5 Trvání společnosti

Obchodní společnost může být založena jak na dobu určitou tak na dobu neurčitou. Pro případ, že by při založení obchodní společnosti nebylo výslovně stanoveno, že se společnost zakládá na dobu neurčitou nebo určitou, obchodní zákoník zakládá v ustanovení § 62 odst. 2 nevyvratitelnou domněnku založení na dobu neurčitou. Pokud tedy společníci zakládají společnost na dobu neurčitou, nemusejí tuto skutečnost v zakladatelském dokumentu uvádět, uplatní se výše uvedená právní domněnka. Trvání společnosti mohou zakladatelé omezit na určitou dobu nebo ji omezit na dosažení určitého účelu.⁵⁹

Obchodní zákoník nijak nebrání tomu, aby v době existence společnosti došlo ke změně trvání společnosti z doby určité na dobu neurčitou, a naopak. Pokud je však společnost založena na dobu určitou a společníci si přejí změnit její trvání na dobu neurčitou, je nutné aby tak učinili postupem stanoveným pro změnu společenské smlouvy, zakladatelské listiny či stanov, a to před uplynutím doby, na kterou společnost byla založena. Stejným postupem, ovšem bez časového omezení, může dojít ke změně z doby neurčité na dobu určitou. Pokud o takové změně rozhoduje valná hromada, jde o rozhodování o změně společenské smlouvy či stanov a k obchodní zákoník k takové změně vyžaduje k přijetí rozhodnutí kvalifikovanou většinu.⁶⁰

V této souvislosti není nezajímavé srovnání české úpravy této otázky s úpravou francouzskou. Článek 1838 Code civil stanoví, že trvání společnosti nesmí přesáhnout 99 let. Takovou úpravu však nelze považovat za výhodnou ani pro stát ani pro podnikatele, a to ať již z ekonomického hlediska nebo z požadavku na stabilitu, která je pro každého podnikatele nutností. Proto francouzský zákonodárce v článcích 1844-6 Code civil připouští možnost prodloužení trvání společnosti. O prodloužení trvání společnosti rozhodují společníci

⁵⁷ Jedná se zejména o ustanovení § 200a a následující občanského soudního řádu, týkající se řízení ve věcech obchodního rejstříku.

⁵⁸ Ustanovení § 200 da odst. 6 občanského soudního řádu

⁵⁹ Toto lze dovodit s ustanovení § 68 odst. 3 písm. c) ObchZ, který stanoví, že se společnost zrušuje dosažením účelu, pro který byla založena. Zakládání společností na dobu určitou, omezenou jen splněním určitého účelu není v praxi časté, k tomu více Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 121

⁶⁰ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 222

jednomyslně, ledaže by stanovy pro jejich změnu umožnily většinové rozhodování. Společníci musejí projednat otázku prodloužení společnosti nejpozději jeden rok před uplynutím doby trvání společnosti. Pokud by k takovému projednání nedošlo, je kterýkoliv ze společníků oprávněn požádat předsedu soudu o jmenování soudního mandátáře, který projednání této otázky ve společnosti zorganizuje.⁶¹

2.4 FORMA PRÁVNÍCH ÚKONŮ PŘI ZŘIZOVÁNÍ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Obecné pravidlo pro formu právních úkonů, týkajících se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku společnosti stanoví ustanovení § 63 obchodního zákoníku. Pro všechny takové právní úkony předepisuje písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. V tomtéž ustanovení však obchodní zákoník připouští i možnost speciální úpravy v ustanoveních upravujících jednotlivé právní formy obchodních společností, která pro tyto právní úkony mohou vyžadovat formu notářského zápisu. Pokud zákon stanoví formu notářského zápisu pro právní úkon, kterým se zakládá společnost, vyžaduje se forma notářského zápisu i pro změny jeho obsahu.

Je nutné se podrobněji zabývat tím, jaké úkony je možné považovat za právní úkony, týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní společnosti.

Co se týká úkonů, týkajících se založení společnosti, je možné se někdy setkat se snahou rozšířit aplikaci i na vztahy, které sice se společností souvisí, avšak společnost není jejich stranou (např. otázka převodu obchodního podílu). Podle mého názoru tuto otázku správně vystihla I. Pelikánová, když považuje § 63 ObchZ za aplikovatelný pouze na úkony, jejichž je společnost subjektem nebo se jí alespoň bezprostředně dotýkají. Tak například společenská smlouva je úkonem, který se společnost bezprostředně dotýká, ačkoli smluvními stranami jsou zakladatelé, nikoli společnost sama⁶². Formu notářského zápisu vždy musí mít společenská smlouva společnosti s ručením omezeným a zakladatelská smlouva akciové společnosti. Také v případech, kdy zákon připouští založení společnosti jediným zakladatelem, musí mít zakladatelská listina vždy formu notářského zápisu.⁶³

Za právní úkon týkající se vzniku společnosti lze považovat jen podání návrhu na povolení zápisu do obchodního rejstříku, ne také úkony, které jsou činěny jménem společnosti před jejím vznikem (§ 64 ObchZ). Úkony, činěné jménem společnosti před jejím vznikem sice se vznikem společnosti souvisejí, ale vzniku společnosti se netýkají. Kdo podepisuje návrh na povolení zápisu stanoví obchodní zákoník v ustanovení týkajících se úpravy jednotlivých forem obchodních společností. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku je ovšem právním úkonem procesním, nikoli hmotněprávním.⁶⁴ Ustanovení § 63 se tedy na formu návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku neuplatní. Povinnost na úřední ověření podpisu na návrhu na zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku stanoví ustanovení obchodního zákoníku, věnovaná úpravě obchodního rejstříku, konkrétně se jedná o ustanovení § 32 odst. 1 ObchZ.⁶⁵

⁶¹ Pelikánová I., Úvod do srovnávacího práva obchodního, Praha: C.H.Beck, str. 127-133

⁶² Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 124, zde jsou uvedeny i další případy, které lze považovat za právní úkony spojené se založením společnosti a právní úkony, které za takové úkony považovat nelze

⁶³ Viz. ustanovení § 57 odst. 1 a 3 ObchZ, tato úprava je v souladu s požadavky první směrnice a v podrobnostech je o této problematice pojednáno výše, v souvislosti se společenskou smlouvou

⁶⁴ Štenglová I., Pliva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 223

⁶⁵ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 424

Forma právních úkonů, týkajících se změny, zrušení nebo zániku společnosti není předmětem této diplomové práce, ač se jedná o zajímavou problematiku.⁶⁶

Ještě je nutné zmínit se o následcích nedodržení formy právních úkonů, týkajících se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku společnosti spojených. Sankcí za nedodržení formy by byla absolutní neplatnost takového právního úkonu. Tento závěr vyplývá z ustanovení § 272 odst. 1 ObchZ, ustanovení § 267 odst. 1 ObchZ a ustanovení § 40 odst. 1 občanského zákoníku.⁶⁷

2.5 JEDNÁNÍ ZA SPOLEČNOST MEZI VZNIKEM A ZALOŽENÍ

2.5.1 Předspolečnost

Mezi založením společnosti a jejím vznikem existuje určité časové období, kdy je společnost již založena, ale zatím ještě neexistuje samostatný subjekt práva. Od založení společnosti trvá závazkový vztah mezi zakladateli, tento vztah však v souladu s principy obligačního práva působí zásadně mezi svými subjekty a nemá žádné právní účinky vůči třetím osobám. Období mezi založením a vznikem společnosti teoretici nazývají jako předspolečnost nebo předběžná společnost⁶⁸. V tomto období již založená společnost nejen činí zejména úkony směřující ke vzniku společnosti, ale také vyvíjí určitou aktivitu, prostřednictvím které se zpravidla připravuje na budoucí podnikání. S takovými jejími aktivitami je spojena potřeba vstupovat do právních vztahů. Z toho vyplývá požadavek na zákonodárce, aby podmínky takového jednání upravil, zejména s ohledem na princip právní jistoty a za účelem zajištění ochrany práv třetích osob. Z praktických důvodů zde musí zákonodárce vytvořit právní konstrukci umožňující organizačnímu útvaru, který dosud nemá právní subjektivitu, aby na sebe bral závazky, aby připravil svůj vznik a své fungování, ačkoli se taková jednání stanou pro společnost právně relevantní až okamžikem jejího vzniku, nabytím právní subjektivity⁶⁹. Na druhé straně z toho, že se jedná o podmíněný závazek, je nutno chránit třetí osoby, které do takových závazkových právních vztahů vstoupily, před negativními důsledky takového jednání, což je v rámci současné právní úpravy zajištěno odpovědností statutárního orgánu za přípravu seznamu jednání učiněných před vznikem společnosti a informační povinností, kterou mají vůči ostatním účastníkům takto vzniklých závazkových vztahů.

Otázka zda společnost, která byla již založena, ale dosud nevznikla, může vstupovat do právních vztahů prošla od účinnosti obchodního zákoníku dlouhým a zajímavým vývojem, který byl ovlivněn nejen potřebami praxe, ale také požadavky kladené předpisy Evropské unie. Vývoji tohoto institutu bude proto věnována následující pasáž.

2.5.2 Vývoj právní úpravy

Obchodní zákoník v okamžiku svého vzniku přiznával oprávnění jednat do vzniku společnosti jejím zakladatelům (nebo některému ze zakladatelů), a to ve věcech souvisejících

⁶⁶ K této problematice více např. Dědič J. a kol., Obchodní zákoník. Komentář. 1. díl, Praha: Polygon, 2002, str. 424-428 nebo Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 223-224

⁶⁷ Více např. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 123-124

⁶⁸ Ve francouzském právu: „société en formation“, v německém právu „Vorgesellschaft“

⁶⁹ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 87

s vznikem společnosti. Ze závazků, které zakladatel(é) převzal(i) za společnost do jejího vzniku převzali, byli tito zavázáni společně a nerozdílně. Závazky přešly na společnost okamžikem jejího vzniku, za podmínky, že je společnost do tří měsíců neodmítla. Za společnost tedy mohli jednat pouze zakladatelé (přesto se objevily i pokusy o rozšiřující výklady tohoto pojetí). Zákon nerozlišoval zda se jednalo pouze o jednání v období po založení společnosti nebo pokud bylo toto ustanovení použitelná i na jednání učiněná před založením společnosti. Jazykovým výkladem z pojmu „zakladatelé“ by bylo možné dospět k závěru, že se jednalo pouze o jednání po založení společnosti.⁷⁰ Přesto se objevily názory, že se může jednat jak o jednání učiněná v období jak před, tak i po založení společnosti, tento názor našel své uplatnění v judikatuře⁷¹ a byl respektován i v rámci následné novely obchodního zákoníku. Nejednotnost názorů se projevila i v rozsahu jednání za společnost, který byl omezen na věci související se vznikem společnosti, objevil se jak extenzivní, tak i restriktivní výklad. Extenzivní výklad připustil zařadit mezi taková jednání i např. uzavírání pracovních smluv apod.⁷² Závazky z jednání těchto osob přecházely na společnost ex lege v okamžiku jejího vzniku, a to s účinky ex tunc.⁷³ Společnost byla oprávněna do 3 měsíců od vzniku společnosti odmítnout převzít závazky převzaté zakladateli.

Zásadní změnu ustanovení § 64 ObchZ přinesla novela obchodního zákoníku, provedená zákonem č. 370/2000 Sb., s účinností od 1. 1. 2001. Tato novela uvedla právní úpravu do souladu s požadavky první směrnice. Novelizované ustanovení § 64 stanovilo pravidlo, ze kterého vyplývá, že kdo jedná jménem společnosti před jejím vznikem, je z tohoto jednání zavázán. Pokud by takto jednalo více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Nově tedy zákon připouští, aby bylo jednáno jménem dosud neexistující společnosti (pod její budoucí firmou). Oproti předchozí k úpravě došlo k rozšíření okruhu osob oprávněných takto jednat. Dříve takto mohli jednat pouze zakladatelé, po novele zákon připouští, aby takto jednal kdokoliv. Osoby takto jednající byly z právních úkonů učiněných jménem společnosti zavázány, zákon ovšem připustil, aby nově vzniklá společnost závazky do tří měsíců od vzniku společnosti schválila, pokud k tomu došlo, uplatnila se právní fikce, že z těchto jednání byla společnost zavázána ex tunc. Změnil se tedy princip, na jehož základě došlo k přechodu závazků na společnost, dříve se tak dělo ex lege s tím, že společnost mohla do tří měsíců takový přechod svým rozhodnutím vyloučit, podle nové právní úpravy se vyžadoval aktivní přístup společnosti ve formě schválení těchto právních úkonů, opět v tříměsíční lhůtě. Společnost nesměla převzít jiné závazky než ty, které souvisely se vznikem společnosti, ledaže by smlouvy byly uzavřeny s odkládací podmínkou vzniku společnosti a schváleny společníky, popř. příslušným orgánem společnosti. I zde tedy došlo k rozšíření oproti předchozí právní úpravě. Pokud by společníci nebo orgán společnosti jednání učiněná před vznikem společnosti neschválili nebo společnost tříměsíční lhůtu zmeškala, osoby, které takto jednaly, zůstanou samy z tohoto jednání zavázány. Zákonodárce připustil uzavření

⁷⁰ Hejda J. ml., Předběžná společnost, Právní rádce č. 1/2004, str. 30-31

⁷¹ Např. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 516/98 ze dne 20.5.1999, Soudní rozhledy č. 1/2000

⁷² K tomu např. z judikatury, PR č. 6/1995 str. 254: Jednání o uzavření pracovních smluv mezi zakladateli obchodní společnosti nebo některým z nich a zaměstnanci v době mezi založením a vznikem obchodní společnosti, pokud předmětem těchto pracovních smluv je práce pro společnost, jsou jednáními ve věcech souvisejících se vznikem obchodní společnosti podle § 64 odst. 1 ObchZ... nebo Právní praxe v podnikání č. 14/1995, str. 119: Nájemní smlouva uzavřená obchodní společností na prostory jejího sídla, je závazkem zakladatele souvisejícím se vznikem společnosti s důsledkem podle § 64 odst. 3 ObchZ, neboť bez uvedení sídla nelze zapsat obchodní společnost do obchodního rejstříku a získání užívacího práva k příslušným prostorám je nutným předpokladem vzniku společnosti.

⁷³ Korecká V., Pokorná J., Jednání za obchodní společnost v období od jejího založení do jejího vzniku, Obchodní právo č. 10/1993, str. 6

smluv nesouvisejících se vznikem společnosti, zároveň však uzavření takových smluv podmínil. Takto tedy mohlo dojít k zabezpečení podmínek pro to, aby společnost mohla záhy po svém vzniku začít provozovat podnikatelskou činnost, mohla například uzavřít smlouvu o dílo či smlouvu kupní.⁷⁴ Došlo také ke zvýšení právní jistoty třetích osob, a to ve dvou směrech. Za prvé výslovnou úpravou odpovědnosti zakladatelů za škodu vzniklou věřitelům v důsledku povinnosti zakladatelů pořádit seznam jednání, za druhé stanovením povinnosti statutárního orgánu oznámit přechod závazků účastníkům závazkových vztahů vzniklých z takových jednání.⁷⁵ Ani tato novela obchodního zákoníku však neřešila to, zda se jedná pouze o jednání učiněná mezi založením a vznikem společnosti, nebo zda jde tuto právní úpravu vztáhnout i na jednání učiněná před založením společnosti.

Další novela obchodního zákoníku, provedená zákonem 501/2001 Sb. jen na několik měsíců opět výrazně změnila znění ustanovení § 64 obchodního zákoníku. Tato novela nabyla účinnosti od 1. ledna 2002, ale již 11. července 2002 byla nahrazena novelou novou. Toto ustanovení bylo nazváno „Jednání jménem společnosti před jejím vznikem“ a obsahovalo pouhé dva odstavce. První odstavec pouze konstatoval, že jménem společnosti lze jednat před jejím vznikem. Druhý odstavec poté konkretizoval kdo je oprávněn za společnost, kdo je z takového jednání zavázán a jakým způsobem může společnost takové závazky převzít. Oproti předchozí právní úpravě tedy došlo ke zúžení rozsahu právní úpravy tohoto institutu, ovšem z určitého hlediska pouze zdánlivě. Novela rozšířila okruh otázek, ve kterých lze před vznikem společnosti jednat tím, že vypustila omezení spočívající v tom, že jednání učiněná před vznikem společnosti musela souviset se vznikem společnosti. Došlo také k vypuštění možnosti uzavírání smluv, které se vznikem společnosti nesouvisejí, s odkládací podmínkou. Napříště tak mohlo být dle tohoto ustanovení jednáno prakticky v jakékoliv otázce⁷⁶. Jménem společnosti mohl jednat kdokoli, tedy nejen zakladatelé, v tomto ohledu se tedy oproti předchozí právní úpravě nic nezměnilo. Došlo k vypuštění povinnosti zakladatelů pořádit seznam jednání učiněných před vznikem společnosti a uložit jej do sbírky listin. Způsob převzetí závazků společností zůstal stejný, došlo pouze ke změně při oznamování převzetí závazků, které měla napříště společnost dát najevo dalším zúčastněným. Pokud by společnost závazky nepřevzala nebo pokud by společnost zmeškala tříměsíční lhůtu pro schválení jednání učiněných za společnost, zavázaným zůstává ten, kdo jménem společnosti jednal, pokud se jednalo o více osob, šlo o solidární zavázanost. Ani tato novela nepřinesla vyjasnění v často diskutované otázce, a to zda se jednání před vznikem společnosti týká jednání učiněných v období před i po založení společnosti.

2.5.3 Současná právní úprava

Současná právní úprava je výsledkem novely obchodního zákoníku, provedené zákonem č. 308/2002 Sb., která má většinu rysů shodných s úpravou provedenou zákonem č. 370/2000, kromě omezení rozsahu otázek, ve kterých je možné před vznikem společnosti jednat. Níže budou popsány hlavní rysy současné úpravy a bude poukázáno na problematické body této úpravy.

Obchodní zákoník upravuje jednání jménem společnosti především v ustanovení § 64. Na toto obecné ustanovení poté navazují některá ustanovení speciální. Za speciální ustanovení, která mají přednost před ustanoveními obecnými, jsou považována ustanovení

⁷⁴ Bartošiková M., Období mezi založením a vznikem společnosti, Obchodní právo č. 9/2001, str. 38

⁷⁵ Hejda J. ml., Předběžná společnost, Právní rádce č. 1/2004, str. 32

⁷⁶ Hejda J. ml., Předběžná společnost, Právní rádce č. 1/2004, str. 33

týkající se jednání správce vkladů před vznikem společnosti a úpravu podávání a podepisování návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku.

Úprava je plně v souladu s požadavky první směrnice. Ta upravuje jednání společnosti před jejím vznikem v článku 7, který říká, že jestliže byly provedeny úkony jménem společnosti předtím, než tato společnost nabyla právní subjektivity, a jestliže společnost nepřevzme závazky vyplývající z těchto úkonů, odpovídají za tyto závazky bez omezení společně a nerozdílně osoby, které jednaly, pokud není dohodnuto jinak.⁷⁷

2.5.3.1 Zvláštní ustanovení o jednání před vznikem společnosti

Práva a povinnosti správce vkladu v podrobnostech upravuje ustanovení § 60 ObchZ. Správce vkladu spravuje před vznikem společnosti splacené vklady nebo jejich části. Správcem vkladu může být společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou pověřený zakladatel nebo banka, ta však pouze u peněžitých vkladů. Toto ustanovení upravuje také v jakém okamžiku dochází k přechodu vlastnického práva ke vkladům na společnost.⁷⁸ Mezi povinnosti správce vkladu před vznikem společnosti patří například povinnost vydat písemné prohlášení o splacení vkladu nebo jeho částí jednotlivými společníky; takové prohlášení se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku⁷⁹. Správce vkladu je oprávněn například uzavřít jménem společnosti s vkladatelem smlouvu o vkladu. Mezi povinnosti správce vkladu po vzniku společnosti patří například povinnost, za podmínek stanovených obchodním zákoníkem, k předání splacených vkladů společnosti; pokud ke vzniku společnosti nedojde má správce vkladu povinnost splacené vklady vrátit.

O tom, kdo podepisuje návrh na zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku bylo pojednáno výše, v souvislosti se vznikem společnosti. Je však důležité se zmínit o tom, kdo návrh na zápis podává. U veřejné obchodní společnosti a u komanditní společnosti podávají návrh všichni společníci, svým jménem. U akciové společnosti návrh podává představenstvo⁸⁰. U společnosti s ručením omezeným podávají návrh svým jménem všichni jednatelé.⁸¹

2.5.3.2 Jednání za společnost před jejím vznikem podle § 64 ObchZ

Hned na počátku tohoto ustanovení je stanoveno, že kdo jedná jménem společnosti před jejím vznikem, je z tohoto jednání zavázán; jedná-li více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Z vymezení legitimace k jednání za společnost před jejím vznikem slovem „kdo“

⁷⁷ Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 293

⁷⁸ Zde tedy jde o speciální úpravu okamžiku přechodu práv a závazků na společnost, ve srovnání s ustanovením § 64 odst. 1 ObchZ. Vlastnické právo ke vkladům nebo jejich částem splacným před vznikem společnosti, popřípadě jiná práva k těmto vkladům přecházejí na společnost dnem jejího vzniku. Vlastnické právo k nemovitosti nabývá společnost vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě písemného prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem. Jiné majetkové hodnoty, ke kterým se příslušné právo nabývá zápisem do zvláštní evidence, nabývá společnost až účinností tohoto zápisu.

⁷⁹ V ustanovení § 60 odst. 4, 2. větě ObchZ nacházíme také zvláštní ustanovení odpovědnosti správce vkladu a to v případě, že by správce vkladu uvedl v prohlášení vyšší částku, než která byla splacena, ručí věřitelům společnosti za její závazky až do výše tohoto rozdílu, a to po dobu pěti let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku.

⁸⁰ K tomu např. PPP 6/1999 str. 20: Návrh na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku podává představenstvo, nikoli jednotliví členové představenstva. Ti druzí návrh pouze podepisují.

⁸¹ Eliáš K., Bartošková M., Pokorná J. a kolektiv, Kurs obchodního práva, Právnícké osoby jako podnikatelé, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2005, str. 17

vyplývá, že okruh oprávněných osob není omezen a za společnost tak může jednat kdokoli, může to být zakladatel, budoucí zaměstnanec nebo jakákoli jiná osoba. Taková osoba jedná jménem společnosti. Zákonodárce zde vytváří určitou právní fikci, která umožňuje situaci, že jednání není neplatné, přestože subjekt, jehož jménem je jednání činěno, dosud neexistuje⁸². Jednání takových osob je vždy platné, a to bez ohledu na to, zda jednající osoba vystupuje jménem společnosti právem či nikoli. Ochrana třetích osob je zajištěna tím, že osoby, které takto za společnost před jejím vznikem jednají, jsou z takového zavázány (pokud jednalo více osob, jde o solidární závazek). Jde o obdobu úpravy jednání bez plné moci podle ustanovení § 33 odst. 2 občanského zákoníku.⁸³

Z hlediska účelu tohoto ustanovení je však důležité, aby zákonodárce umožnil hladký přechod takových závazků na nově vzniklou společnost. To je umožněno prostřednictvím ustanovení, které stanoví, že jestliže společníci, popřípadě příslušný orgán společnosti tato jednání schválí do tří měsíců od vzniku společnosti, platí, že z těchto jednání byla společnost zavázána od počátku. K přechodu závazků je tedy nutné, aby po vzniku společnosti došlo k aktivnímu jednání společníků nebo orgánu společnosti. Do okamžiku schválení závazků zůstávají z jednání učiněného před vznikem společnosti zavázány osoby, které jejím jménem jednaly. Pokud dojde ke schválení těchto jednání, uplatní se fikce, že společnost byla z těchto jednání zavázána od samého počátku, tedy od okamžiku, kdy osoba jednající před vznikem společnosti takový závazek převzala. Daná osoba přestává být z takového závazku zavázána a hledí se na ní jakoby z takového závazku nikdy zavázána nebyla. Dalším předpokladem přechodu závazků je, aby výše uvedené kroky byly splněny v předepsané tříměsíční lhůtě. Pokud v této lhůtě společníci, popř. orgán společnosti jednání učiněná před vznikem společnosti neschválí nebo tuto lhůtu zmeškají, nelze již pro přechod závazků použít ustanovení § 64 ObchZ. Není však vyloučeno, aby společnost i poté závazky převzala, bude však nutno postupovat podle obecných ustanovení pro přechod závazků, a to na základě postoupení pohledávky nebo převzetí dluhu.⁸⁴

Jednání učiněná jménem společnosti před jejím vznikem schvalují společníci nebo příslušný orgán společnosti. U veřejné obchodní společnosti a u komanditní společnosti tato jednání schvalují společníci. V případě společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti bude oprávněným orgánem valná hromada společnosti.

Okruh záležitostí, ve kterých lze před založením společnosti jednat již není omezen pouze na věci související se vznikem společnosti. Tímto je tedy umožněno, aby se společnost připravila na svou podnikatelskou činnost ve všech směrech, které považuje za vhodné a nutné. Společnost je v tomto ohledu dostatečně chráněna před zneužitím tohoto ustanovení tím, že má možnost neschválit jednání, která se jí jeví jako překračující nebo zneužívající⁸⁵.

⁸² Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 129

⁸³ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 430

⁸⁴ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 431. Autor dále stanoví, že by k tomu bylo nutné uzavřít písemnou smlouvu o postoupení pohledávky podle § 524 odst. 1 ObčZ nebo písemnou smlouvu o převzetí dluhu podle § 531 ObčZ mezi osobou, která jménem společnosti před jejím vznikem jednala, a společností. K převzetí dluhu by však byl nutný souhlas věřitele. Z těchto jednání by společnost nebyla zavázána od počátku, ale až s účinností smlouvy o postoupení pohledávky nebo převzetí dluhu.

⁸⁵ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 132

Zajímavým teoretickým a často diskutovaným problémem je, zda se úprava ustanovení § 64 ObchZ vztahuje také na jednání učiněná v období před jejím založením nebo pouze na období mezi založením a vznikem obchodní společnosti⁸⁶. Obchodní zákoník výslovně nestanoví, odkdy je možné jménem neexistující společnosti. Jediným pro něj relevantním okamžikem je zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku, tedy vznik společnosti. Je tedy možné dovodit, že za jednání jménem společnosti před zápisem do obchodního rejstříku lze považovat jak jednání před vznikem společnosti, tak i jednání před jejím založením.⁸⁷

Zakladatelé jsou povinni pořádat seznam jednání uskutečněných jménem společnosti před jejím zápisem do obchodního rejstříku a předložit jej ke schválení společníkům nebo orgánu oprávněnému je schválit tak, aby mohla být dodržena předepsaná tříměsíční lhůta. Poruší-li zakladatelé tuto povinnost, odpovídají společně a nerozdílně věřitelům za škodu, která jim v důsledku toho vznikne. V odstavci 2 § 64 ObchZ je tedy stanovena zvláštní odpovědnost zakladatelů za škodu, pro případ, že nepořídí seznam jednání uskutečněných jménem společnosti před jejím zápisem do obchodního rejstříku. Seznam musí obsahovat konkrétně všechna právní jednání, která byla učiněna a která mají společnost zavazovat. Na odpovědnost se použijí ustanovení obchodního zákoníku o odpovědnosti za škodu, tedy § 373 a následující, což vyplývá s ustanovení § 757 ObchZ.⁸⁸ Odpovědnost je koncipována jako solidární a objektivní (tedy bez ohledu na to, zda někdo ze zakladatelů o takovém jednání ví nebo ne). De lege ferenda by však bylo správnější aby šlo o odpovědnost subjektivní, jelikož pouze z obecné preventivní povinnosti předcházení škodám, stanovené § 415 občanského zákoníku lze dovodit povinnost osob, které před vznikem společnosti jednaly, oznámit některému ze zakladatelů, že k takovému jednání došlo. Pokud by někdo před vznikem společnosti jejím jménem jednal a takové jednání neoznámil některému ze zakladatelů, čímž by porušil takovou preventivní povinnost předcházení škodám a zakladatelům by vznikla odpovědnost za škodu vzniklou věřitelům, je možné dovodit, že by zakladatelé byli oprávněni domáhat se na jednajícím osobě náhrady škody, vzniklé právě z důvodu porušení preventivní povinnosti předcházení vzniku škod stanovené v ustanovení § 415 občanského zákoníku.⁸⁹

Statutární orgán je povinen bez zbytečného odkladu po schválení jednání učiněných před vznikem společnosti oznámit to účastníkům závazkových vztahů vzniklých z těchto jednání. Schválení jednání učiněných před vznikem společnosti je tedy nutno oznámit nejen dlužníkům, ale i věřitelům. Povinnost je dána statutárnímu orgánu společnosti, tedy v případě veřejné obchodní společnosti všem společníkům, v případě komanditní společnosti všem komplementářům, u společnosti s ručením omezeným jednateli, popř. více jednatelům a u akciové společnosti představenstvu. Ustanovení § 64 odst. 3 nestanoví sankci za porušení této informační povinnosti, ale je možno dovodit, že sankcí za její nesplnění bude odpovědnost

⁸⁶ Teoretici rozlišují termín „předběžná společnost či předspolečnost“ jako pojem vztahující se na budoucí společnost v období mezi jejím založením a vznikem a termín „proponovaná či zamýšlená společnost“ jako pojem vztahující se na budoucí společnost před jejím založením. Viz. např. Hejda J. ml., Předběžná společnost, Právní rádce č. 1/2004, str. 31

⁸⁷ K tomu více např. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 129 a 131 nebo Dědič J. a kol., Obchodní zákoník. Komentář. 1. díl, Praha: Polygon, 2002, str. 430

⁸⁸ Ustanovení § 373 a následující ObchZ by nebylo možné použít přímo, jelikož se nejedná o ručení za závazky, proto je nutné použít ustanovení § 757 ObchZ, který stanoví použitelnost ustanovení § 373 a následujících na odpovědnost za škodu způsobenou porušením povinností stanovených obchodním zákoníkem. K tomu viz. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, str. 135

⁸⁹ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 433-434

statutárního orgánu za škodu. Takto bude společnost odpovídat za škodu vzniklou věřiteli, společnosti i osobě, která jménem jednala.⁹⁰

Na základě toho, co bylo uvedeno o současné právní úpravě, je tedy možné shrnout, že dnešní právní úprava jednání za společnost před jejím zápisem do obchodního rejstříku umožňuje, aby jménem společnosti před jejím vznikem jednal kdokoli, kdykoli před vznikem společnosti (nejen tedy před jejím založením) a okruh oprávnění takto jednat již není omezen jen na věci související se vznikem společnosti, ale je v podstatě neomezený.

2.6 VZNIK SPOLEČNOSTI NA ZÁKLADĚ PŘEMĚNY SPOLEČNOSTI⁹¹

Za jeden ze způsobů vzniku obchodní společnosti je možné z určitého hlediska zařadit i vznik společnosti na základě přeměny společnosti. Společným znakem přeměn společností je statutární modifikace, nejčastěji zánik některých společností a vznik jiných, přičemž tyto změny jsou zásadně spojeny s univerzálním právním nástupnictvím.. Některé přeměny obsahují zachování právní osobnosti zúčastněných společností.⁹²

Obchodní zákoník přeměny společností upravuje nejen v rámci obecných ustanovení, společných pro všechny formy společností, konkrétně v ustanovení § 69 a následující. Obchodní zákoník stanoví jaké způsoby přeměny společností přicházejí v úvahu. K přeměně společností může dojít:

1. fúzí ,
2. převodem jmění na společníka, nebo
3. rozdělením

Za přeměnu se považuje také změna právní formy společnosti. Fúze se může uskutečnit formou sloučení, nebo splynutí. Rozdělení se může uskutečnit formou rozdělení se založením nových společností, rozdělení sloučením, rozdělení odštěpením se založením nových společností, rozdělení odštěpením sloučením, nebo kombinací výše uvedených forem, za podmínek stanovených obchodním zákoníkem.

Pro přeměny společností je především nutné upozornit na to, že u jednotlivých forem obchodních společností nalezneme zvláštní ustanovení, týkající se přeměn společností. O tato zvláštní ustanovení je nutné doplnit výše uvedená ustanovení obecná.

Přeměny společností se také týkají předpisy komunitárního práva. Jedná se například o třetí směrnice Rady č. 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností a šestou směrnicí Rady č. 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností.

⁹⁰ Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002, str. 435

⁹¹ Jelikož je téma přeměny společností velmi rozsáhlé, bude v této diplomové práci pouze okrajově zmíněno. V podrobnostech odkazují například na Pelikánová I., Černá S., a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva. II. Díl, Praha: ASPI, a.s., 2006

⁹² Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 105

2.7 ZALOŽENÍ A VZNIK AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI

Jelikož je založení a vznik akciové společnosti více komplikovaným procesem, bude tomuto tématu v této práci věnována samostatná pasáž. Cílem této části diplomové práce není komplexně pojednat o akciové společnosti, ale pouze poukázat na základní principy a úskalí založení a vzniku akciové společnosti, jakož i na odlišnosti od procesu založení a vzniku ostatních forem obchodních společností. Poukázáno bude také na souvislost s požadavky kladené na akciovou společnost ze strany evropského práva.

2.7.1 Právní úprava

Založení a vznik akciové společnosti je upraven v oddíle druhém, pátého dílu obchodního zákoníku. Konkrétně se jedná o ustanovení § 162 až ustanovení § 177. Jde o ustanovení speciální k obecné úpravě⁹³ založení a vzniku společnosti, upravené v části druhé, hlavě první, druhém dílu obchodního zákoníku. Tato obecná ustanovení je nutno použít v případech, že zvláštní ustanovení o založení a vzniku akciové společnosti nestanoví jinak. V tomto ohledu nebudou v této části znovu zmiňována obecná ustanovení, týkající se všech forem obchodních společností.

Právní forma akciové společnosti prošla poměrně rozsáhlou harmonizací. Akciové společnosti a týkají následující právní předpisy Evropské unie⁹⁴:

1. První směrnice Rady č. 68/151/EHS ze dne 9. března 1968, o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (dále také jen „první směrnice“). Tato směrnice se týká publicity obecných otázek společností.
2. Druhá směrnice Rady č. 77/91/EHS ze dne 13. prosince 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (dále také jen „druhá směrnice“). Tato směrnice se týká zakládání akciových společností, udržení a změny jejich základního kapitálu.
3. Třetí směrnice Rady č. 78/855/EHS ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností (dále také jen „třetí směrnice“).
4. Šestá směrnice Rady č. 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností (dále také jen „šestá směrnice“).

⁹³ Společně pro všechny formy obchodních společností

⁹⁴ Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 286, 410, 429, 458, 523

5. Dvanáctá směrnice Rady č. 89/667/EHS ze dne 21. prosince 1989 v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem (dále také jen „dvanáctá směrnice Rady“).

2.7.2 Založení akciové společnosti obecně

Obchodní zákoník nejprve stanoví podmínky pro založení, která jsou společná oběma způsobům založení, dále následují ustanovení týkající se pouze založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií, další ustanovení jsou věnována pouze založení společnosti bez veřejné nabídky akcií. Toto členění zůstane zachováno i pro účely této práce.

Společnost může být založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Horní hranice pro počet akcionářů, ve srovnání s omezením pro společnost s ručením omezením, neexistuje. Po založení akciové společnosti soustředění akcií v rukou jedné osoby nezakládá neplatnost společnosti ani není důvodem pro zrušení společnosti soudem⁹⁵.

Zákon pro založení akciové společnosti připouští dva způsoby založení, jsou jimi:

1. založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií a
2. založení společnosti bez veřejné nabídky akcií

Základní kapitál akciové společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20.000.000 Kč, nestanoví-li zvláštní právní předpis vyšší částku. Základní kapitál akciové společnosti založené bez veřejné nabídky akcií musí činit alespoň 2.000.000 Kč.

Pro založení akciové jsou nutné následující čtyři dílčí kroky:

1. uzavření zakladatelské listiny, popřípadě vyhotovení zakladatelské listiny,
2. vyhotovení návrhu stanov společnosti,
3. zajištění (upsání a alespoň částečné splacení) vkladů do základního kapitálu společnosti,
4. kolektivní rozhodnutí zúčastněných osob o založení společnosti a o jejích stanovách, spojené s rozhodnutím o prvním personálním obsazení orgánů společnosti.

---

⁹⁵ O problematice jednočlenných společností bylo pojednáno výše.

2.7.3 Zakladatelská smlouva a stanovy

Zakládají-li společnost dva nebo více zakladatelů, uzavírají zakladatelskou smlouvu⁹⁶. Jediný zakladatel zakládá společnost zakladatelskou listinou. Zakladatelská smlouva (listina) i stanovy musejí mít formu notářského zápisu. To platí pro oba způsoby založení.

Stejně jako u ostatních forem obchodních společností má tedy založení akciové společnosti smluvní charakter. Na rozdíl od ostatních forem společností, kde je společnost založena již účinností společenské smlouvy (popř. zakladatelské listiny), však k založení akciové společnosti nepostačuje uzavření zakladatelské smlouvy nebo zakladatelské listiny, ale k tomuto musí přistoupit další právní skutečnosti, které proces založení akciové společnosti završují. Proces založení akciové společnosti je tedy zpravidla delší a liší se podle způsobu založení akciové společnosti. O tomto bude pojednáno níže.

Zakladatelská smlouva (listina) akciové společnosti neobsahuje náležitosti, které u jiných forem obchodních společností obsahuje společenská smlouva, ale omezuje se pouze na náležitosti nezbytné pro založení společnosti. Součástí zakladatelské smlouvy i zakladatelské listiny je návrh stanov společnosti. To, co navíc obvykle obsahuje společenská smlouva je pro akciové společnosti obsaženo ve stanovách. Zde jsou upravena práva a povinnosti akcionářů, vztahy mezi nimi a společností, pravidla pro řízení společnosti. Dá se tedy říci, že až teprve zakladatelská smlouva (listina) v souhrnu se stanovami obsahově tvoří společenskou smlouvu, ve smyslu ustanovení § 57 odst. 1 ObchZ.⁹⁷

V souladu s výše uvedeným, je možné dojít k závěru, že zakladatelská smlouva akciové společnosti má vlastně dočasný význam. Její funkce se vyčerpává vznikem společnosti a po vzniku společnosti bude mít např. změna sídla či předmětu podnikání vliv na stanovy, ne na změnu zakladatelské smlouvy. Naproti tomu stanovy okamžikem vzniku společnosti získávají na síle, mají klíčový význam pro organizaci akciové společnosti.⁹⁸

Ustanovení § 163 odst. 1 ObchZ stanoví požadavek na minimální obsahové náležitosti zakladatelské smlouvy (listiny) akciové společnosti. Zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina musí obsahovat:

1. firmu, sídlo a předmět podnikání (činnosti),
2. navrhovaný základní kapitál,
3. počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno,

⁹⁶ Podle I. Pelikánové je terminologické odlišení pojmů zakladatelské a společenské smlouvy zbytečný a zakladatelskou smlouvu je nutné považovat za zvláštní případ společenské smlouvy, tak jak jí má namyslí ustanovení § 57 odst. 1 ObchZ, pouze k ní pro účely založení akciové společnosti musejí přistoupit další náležitosti viz. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI

⁹⁷ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 552

⁹⁸ Černá S., Obchodní právo. III. díl : akciová společnost, Praha, ASPI a.s., 2006, str. 51

4. kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,
5. splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad,
6. alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
7. určení správce vkladu,
8. má-li být alespoň část akcií vydána na základě veřejné nabídky akcií, také údaje, které stanoví obchodní zákoník v ustanovení § 163, odstavec druhý. Mezi takové údaje patří například místo a doba upisování akcií, emisní kurs upisovaných akcií nebo způsob jeho určení, atd.
9. návrh stanov.

Stanovy akciové společnosti nejsou pouhou fakultativní možností poskytnutou obchodním zákoníkem, prostřednictvím které by mohla být konkretizována zakladatelská smlouva (listina), ale naopak jsou obligatorním aktem akciové společnosti. Stanovy akciové společnosti plní trojí funkci. Jsou základním právním a organizačním dokumentem společnosti. Jsou listinou sjednocující zakladatele v jejich zakladatelské iniciativě. A jsou dokumentem upravující základní práva a povinnosti potencionálních akcionářů. Podle většinového názoru jsou stanovy smlouvou sui generis a jsou tedy dvoustranným nebo vícestranným úkonem (to neplatí pro stanovy akciové společnosti, zakládané jediným zakladatelem).⁹⁹

V souladu s ustanovením § 173 odst. 1 ObchZ stanovy musí minimálně obsahovat:

1. firmu a sídlo společnosti,
2. předmět podnikání (činnosti),
3. výši základního kapitálu a způsob splácení emisního kursu akcií,
4. počet a jmenovitou hodnotu akcií, podobu akcií, jakož i určení, zda akcie znějí na jméno nebo na majitele, nebo kolik akcií zní na jméno a kolik na majitele,
5. počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě, vydala-li společnost akcie v různé jmenovité hodnotě, počet hlasů vztahující se k té které výši jmenovité hodnoty akcií,
6. způsob svolávání valné hromady, její působnost a způsob jejího rozhodování,
7. určitý počet členů představenstva, dozorčí rady nebo jiných orgánů, délku funkčního období členů orgánu, jakož i vymezení jejich působnosti a způsob

⁹⁹ Hejda J., Stanovy obchodních společností, Právní rádce č. 10/2004, str. 11

- rozhodování, jestliže se zřizují,
8. způsob tvorby rezervního fondu, výši do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování,
  9. způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty,
  10. důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie,
  11. pravidla postupu při zvyšování a snižování základního kapitálu, zejména možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním,
  12. postup při doplňování a změně stanov,
  13. další údaje, pokud tak stanoví zákon.

Kromě toho mohou být ve stanovách dle potřeby upraveny další náležitosti, které stanoví obchodní zákoník v ustanovení § 174.

Má-li být společnost založena na základě veřejné nabídky akcií, je podmínkou platného založení společnosti schválení prospektu cenného papíru Českou národní bankou.¹⁰⁰

2.7.4 Založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií

Nazýváno také jako sukcesivní či postupné založení.

S ohledem na ustanovení § 171 odst. 1 ObchZ, který stanoví, že stanovy akciové společnosti zakládané na základě veřejné nabídky akcií jsou schváleny až ustavující valnou hromadou, je nutno dovodit, že proces uzavírání společenské smlouvy je v tom případě doviřen podepsáním zakladatelské smlouvy (listiny) a návrhu stanov, avšak společnost je založena až rozhodnutím ustavující valné hromady.¹⁰¹

Základní kapitál je v případě postupného zakládání tvořen zčásti vklady zakladatelů, které upsali v zakladatelské smlouvě (listině) a ve zbývající části vklady ostatních budoucích akcionářů (upisovatelů). Zakladatelé upisují sami určitou část základního jmění a prostřednictvím veřejné nabídky akcií si zabezpečují vytvoření základního kapitálu převyšujícího jmenovitou hodnotu jimi upsaných akcií. Pokud by zakladatelé upsali celé základní jmění sami, nešlo by o sukcesivní založení, ale o založení jednorázové.¹⁰²

Založení akciové společnosti tímto způsobem lze rozdělit na několik fází. První fází je podpis zakladatelské smlouvy nebo listiny, které musejí obsahovat náležitosti uvedené výše.

Druhou fází založení akciové společnosti na základě veřejné nabídky je upisování akcií. Upsání akcie je právní úkon upisovatele, učiněný na základě veřejné nabídky zakladatelů. Upsání akcie zakládá povinnost upisovatele splatit vklad, ke kterému se upsáním

¹⁰⁰ Dříve prospekt akcií schvalovala Komise pro cenné papíry

¹⁰¹ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI (strany nečíslovány)

¹⁰² Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI (strany nečíslovány)

zavázal. Tímto upisovatel projevuje svou vůli stát se akcionářem budoucí akciové společnosti. Právním úkonem je také veřejná nabídka zakladatelů, je vlastně návrhem smlouvy, ze které vyplývá povinnost zakladatelů učinit kroky ke vzniku společnosti, za podmínky, že nabídka bude přijata dostatečným počtem upisovatelů.¹⁰³ Veřejná nabídka akcií se vhodným způsobem uveřejní, její obsah nelze měnit. Nejpozději současně s nabídkou je uveřejněn i prospekt cenného papíru, popř. užší prospekt cenného papíru. K upsání akcie na základě veřejné nabídky akcií dochází zápisem do listiny upisovatelů. Obchodní zákoník v ustanovení § 165 odst. 1 stanoví požadavky na obsah takového zápisu.

Na základě veřejné nabídky akcií nelze upisovat akcie nepeněžitými vklady. Upisovatel je povinen splatit případné emisní ážio a alespoň 10 % jmenovité hodnoty upsáných akcií v době a na účet u banky, které jsou určeny zakladateli ve veřejné nabídce akcií. Nesplní-li upisovatel tuto povinnost, je upsání neúčinné.¹⁰⁴

Nelze předpokládat, že se vždy na základě veřejné nabídky akcií podaří upsat přesně tolik, kolik zakladatelé předvídali, naopak je velmi pravděpodobné, že upsaná částka bude vyšší nebo nižší než takový předpoklad.

Pro případ, že je již upsán navrhovaný základní kapitál, stanoví obchodní zákoník možnost odmítnutí dalšího upisování. Předpokladem však je, že zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina nestanoví něco jiného. Pokud zakladatelé další upisování neodmítnou, rozhodne o přijetí nebo odmítnutí upsání akcií, k němuž došlo po dosažení upsání navrhovaného základního kapitálu, ustavující valná hromada. Mohlo by se zdát, že pokud by o přijetí nebo odmítnutí upsání takových dalších akcií rozhodovala valná hromada, bude takový upisovatel na dlouhou dobu vystaven nejistotě. Tato nejistota je však jen zdánlivá, jelikož postup upisování musí být již předem uveden v zakladatelské smlouvě (listině) a ve výzvě k upisování akcií. Každý upisovatel proto může předem vědět, zda upisování bude pokračovat i po dosažení stanovené částky, nebo zda bude ukončeno.¹⁰⁵ Obligatorně musí zakladatel (zakladatelé) odmítnout další upisování v případě, že zakladatelská smlouva (listina) nepřipouští upsání akcií převyšující navrhovaný základní kapitál. Pokud bude další upisování z některého z důvodů uvedeného výše odmítnuto, jsou zakladatelé vrátit upisovateli částku zaplacenou po upsání akcií spolu s úrokem.

Pro případ, že do konce lhůty vyhlášené ve veřejné nabídce akcií nedosáhne jmenovitá hodnota účinně upsáných akcií výše navrhovaného základního kapitálu, stanoví obchodní zákoník v ustanovení § 167 odst. 1 následek, kterým je neúčinnost upisování akcií. Zároveň však dává zakladatelům možnost, aby neúčinnost upisování akcií odvrátili, pokud akcie chybějící do výše navrhovaného základního kapitálu do jednoho měsíce dodatečně sami upíší. Pokud tak neučiní, upisování akcií je neúčinné, v důsledku čehož zanikají práva a povinnosti upisovatelů z upsání akcií a zakladatel nebo zakladatelé jsou povinni společně a nerozdílně vrátit bez zbytečného odkladu upisovatelům částku zaplacenou při upsání akcií spolu s úrokem.

Další fází založení akciové společnosti na základě veřejné nabídky akcií je fáze splácení akcií. Upisovatelé, kteří upsali akcie na základě veřejné nabídky akcií, jsou povinni splácet upsané akcie ve lhůtách stanovených v listině upisovatelů. Upisovatelé, kteří upsali

¹⁰³ Štenglová I., Pliva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 564

¹⁰⁴ Ustanovení § 165 odst. 2 a 3 ObchZ.

¹⁰⁵ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI (strany nečíslovány)

akcie v zakladatelské smlouvě nebo zakladatelské listině, jsou povinni splácet akcie ve lhůtě tam uvedené. Případné emisní ážio a alespoň 30 % jmenovité hodnoty upsaných akcií, které mají být splaceny peněžitými vklady, jsou upisovatelé povinni splatit nejpozději do zahájení ustavující valné hromady. Při splacení vkladu nebo jeho části před zápisem do obchodního rejstříku je správce vkladu povinen upisovateli vydat písemné potvrzení, ve kterém uvede druh, formu, podobu, počet a jmenovitou hodnotu upsaných akcií, celkovou hodnotu emisního kursu upsaných akcií a rozsah splacení emisního kursu upsaných akcií. Společnost vymění toto potvrzení bez zbytečného odkladu po zápisu společnosti do obchodního rejstříku za zatímní list, pokud jde o upsané akcie, jejichž emisní kurs nebyl splacen v plném rozsahu, a za akcie, byl-li jejich emisní kurs zcela splacen.

Následující fází založení akciové společnosti na základě veřejné nabídky je konání ustavující valné hromady. Právo účasti na ustavující valné hromadě náleží těm upisovatelům, kteří splnili podmínky stanovené obchodním zákoníkem a zakladatelskou smlouvou (listinou) pro splacení akcií. Zakladatelé svolají ustavující valnou hromadu tak, aby se konala do 60 dnů ode dne, kdy bylo dosaženo účinného upsání navrhovaného základního kapitálu. Pokud by tuto lhůtu nedodrželi, je upisování akcií považováno za neúčinné, s důsledky stanovenými výše. Ustavující valná hromada se může konat, jen když byly účinně upsány akcie v hodnotě navrhovaného základního kapitálu a bylo splaceno alespoň 30 % jmenovité hodnoty akcií a případné emisní ážio. Obchodní zákoník stanoví v ustanovení § 170 odst.2 a 3 pravidla pro usnášení schopnost a přijímání rozhodnutí valné hromady.¹⁰⁶ Ustavující valná hromada

1. rozhoduje o založení společnosti,
2. schvaluje stanovy společnosti,
3. volí orgány společnosti, jež je podle stanov oprávněna volit valná hromada.

Ustavující valná hromada případně činí další úkony, které předpokládá ustanovení § 171 odst. 2, 3, 4 ObchZ, například rozhoduje o připuštění upsání akcií nad navrženou výši základního kapitálu a pokud toto připustí, rozhodne o nové výši základního kapitálu.

Průběh ustavující valné hromady se osvědčuje notářským zápisem, jehož přílohou je seznam upisovatelů, který obsahuje též jmenovitou hodnotu akcií upsaných každým z nich, jakož i výši splacené části emisního kursu jím upsaných akcií a seznam zvolených členů orgánů společnosti. O rozhodnutí ustavující valné hromady o schválení stanov se pořídí notářský zápis, který musí obsahovat též schválený text stanov.

Základní funkcí ustavující valné hromady je tedy dokončit proces zakládání společnosti. Až poté, co ustavující valná hromada rozhodne ve věcech výše stanovených, je společnost založena.¹⁰⁷

¹⁰⁶ K tomu více např. Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 574

¹⁰⁷ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI (strany nečíslovány)

2.7.5 Založení společnosti bez veřejné nabídky akcií

Nazýváno také jako simultánní či jednorázové založení. Ve srovnání s předcházejícím způsobem založení akciové společnosti je tento způsob o poznání jednodušší.

Výše základního kapitálu navržená zakladateli v zakladatelské smlouvě je tvořena zcela vklady zakladatelů. Nevyžaduje se veřejná nabídka akcií a konání ustavující valné hromady. Stejně podmínky stanoví obchodní zákoník pro případ, že by akciovou společnost zakládala bez veřejné nabídky akcií jediná právnická osoba.

Právní postavení, které má při založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií ustavující valná hromada, mají zakladatelé. V zakladatelské smlouvě musí být obsažena rozhodnutí, která jinak přijímá ustavující valná hromada. Jedná se o rozhodnutí o založení společnosti, schválení stanov a zvolení orgánů společnosti, které je podle stanov oprávněna volit valná hromada. Konání ustavující valné hromady není, na rozdíl od zakládání společnosti na základě veřejné nabídky akcií, podmíněno upsáním akcií v hodnotě navrhovaného základního kapitálu, ani splacením určitého procenta jmenovité hodnoty akcií a případného emisního ážia.

Tedy ani založení společnosti bez veřejné nabídky nelze považovat založení za doslova jednorázové. Ani zde k založení společnosti nedochází již účinností zakladatelské smlouvy (listiny), ale až v okamžiku, kdy zakladatelé učiní součástí zakladatelské smlouvy (listiny) rozhodnutí, která jsou v případě postupného zakládání akciové společnosti svěřena ustavující valné hromadě. V praxi ale tyto dva úkony splývají a založení akciové společnosti se může skutečně odehrát jednorázově, v případě, že je akciová společnost založena účinností zakladatelské smlouvy (obsahující výše uvedená rozhodnutí) přijaté na jediném shromáždění (schůzi) všech zakladatelů.¹⁰⁸

Je nutné připomenout, že jak zakladatelská smlouva (listina), tak i rozhodnutí, která jinak přijímá ustavující valná hromada musejí být učiněny formou notářského zápisu.

2.7.6 Vznik akciové společnosti

Stejně jako ostatní formy obchodních společností, vzniká akciová společnost zápisem do obchodního rejstříku.

V ustanovení § 175 obchodní zákoník stanoví podmínky, za kterých rejstříkový soud povolí¹⁰⁹ zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku. Rejstříkový soud posuzuje soulad se zákonem a zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku povolí pokud¹¹⁰:

1. se řádně konala ustavující valná hromada, je-li její konání předepsáno,
2. upisovatelé upsali celou výši základního kapitálu, splatili případné emisní ážio a

¹⁰⁸ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 445

¹⁰⁹ I. Pelikánová k tomu uvádí, že se jedná o ustanovení procesní povahy. Přestože soud není orgánem, který by měl schvalovat založení společnosti (jde o registrační nikoli koncesní systém), má významnou kontrolní funkci, která je v souladu s trendem vývoje práva obchodních společností v evropském, ale i v širším kontextu. Zájem ochrany třetích osob vyžaduje, aby zápis do obchodního rejstříku byl určitou zárukou toho, že společnost splnila zákonné požadavky. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI (strany nečíslovány)

¹¹⁰ Ustanovení § 175 odst. 1 ObchZ

alespoň 30 % jmenovité hodnoty všech akcií, jejichž emisní kurs je splácen peněžítými vklady, a zcela splatili nepeněžité vklady,

3. byly schváleny stanovy společnosti,
4. byli řádně zvoleni všichni členové představenstva a dozorčí rady,
5. stanovy společnosti ani založení společnosti nejsou v rozporu se zákonem,
6. byla uveřejněna veřejná nabídka akcií a prospekt cenného papíru v souladu se schválením České národní banky, jde-li o společnost založenou s veřejnou nabídkou akcií.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podává představenstvo a podepisují ho všichni členové představenstva. K návrhu se přikládá:

1. zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina,
2. veřejná nabídka akcií, stejnopis notářského zápisu osvědčujícího průběh ustavující valné hromady a stejnopis notářského zápisu o rozhodnutí valné hromady o schválení stanov, jestliže byla společnost založena na základě veřejné nabídky akcií,
3. prospekt cenného papíru schválený Českou národní bankou při zakládání společnosti na základě veřejné nabídky akcií, pokud se vyžaduje podle zvláštního právního předpisu,
4. posudek znalce nebo znalců na ocenění nepeněžitých vkladů, jestliže byl emisní kurs akcií splácen nepeněžítými vklady,
5. popřípadě další listiny osvědčující skutečnosti, které mají být zapsány do obchodního rejstříku.

2.7.7 Založení a kapitál akciové společnosti podle komunitární úpravy¹¹¹

S problematikou zakládání akciové společnosti souvisí první a druhá směrnice.

První směrnice stanoví pravidla pro obligatorní publicitu obecných otázek společností, která se kromě akciové společnosti vztahuje také na společnost s ručením omezeným. Z otázek souvisejících se založením a vznikem akciové společnosti je zde například uvedena povinnost zveřejnit akt, kterým se společnost zakládá a stanovy, pokud jsou obsaženy v samostatném aktu. Český zákonodárce tuto povinnost splnil v ustanovení § 38i ObchZ, který stanoví, že sbírka listin ve vztahu k akciové společnosti obsahuje mj. zakladatelskou

¹¹¹ Cílem této části diplomové práce není vyčerpávajícím způsobem popsat komunitární úpravu, vztahující se na akciovou společnost, ale pouze poukázat na souvislost s touto úpravou a na několika případech manifestovat soulad, popřípadě nesoulad české úpravy s předpisy Evropské unie, a to pouze v rozsahu, který se týká založení a vzniku akciové společnosti. České texty první a druhé směrnice čerpány z publikace Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004

listinu nebo zakladatelskou smlouvu, stejnopis notářského zápisu obsahující usnesení ustavující valné hromady akciové společnosti a stanovy akciové společnosti.¹¹²

Druhá směrnice se týká zakládání akciových společností, udržení a změny jejich základního kapitálu. Bývá také nazývána jako „kapitálová směrnice“. Druhá směrnice ve svém prvním článku výslovně stanoví pro každou z členských zemí Evropské unie zvlášť, na kterou formu obchodní společnosti se úprava v druhé směrnici vztahuje. V České republice se vztahuje na akciovou společnost. Druhý až pátý článek druhé směrnice jsou věnovány problematice zakládání akciové společnosti. Článek druhý osahuje minimální požadavky na obsah aktu, kterým se společnost zakládá (v České republice se jedná o zakladatelskou smlouvu, zakladatelskou listinu) nebo na stanovy. Článek třetí poté obsahuje požadavky na zveřejnění aktu, kterým se společnost zakládá a stanov, prostřednictvím odkazu na ustanovení první směrnice. Dále článek třetí stanoví jaké údaje musí být v takto zveřejněných dokumentech obsaženy¹¹³. Článek čtvrtý ukládá členským státům, jehož právní předpisy stanoví, že společnost nemůže svou činnost zahájit bez povolení, povinnost stanovit pravidla týkající se ručení za závazky přijaté společností nebo na její účet během období, které předchází udělení nebo zamítnutí povolení. České právo však povolení k zahájení činnosti akciové společnosti nevyžaduje, proto se jej článek čtvrtý druhé směrnice netýká. Druhá směrnice ve svém pátém článku stanoví, že požadují-li právní předpisy členského státu, aby akciová společnost byla založena více než jedním zakladatelem, nesmí mít skutečnost, že v průběhu existence akciové společnosti dojde ke spojení všech akcií v rukou jedné osoby nebo ke snížení počtu společníků pod právním předpisem stanovené minimum, automaticky za následek zánik společnosti. Následující odstavce druhé směrnice ovšem připouští, aby podle právních předpisů členského státu soud prohlásil zánik společnosti. Příslušný soudce je však povinen této společnosti poskytnout dostatečnou lhůtu k nápravě tohoto stavu. Pokud k nápravě ve stanovené lhůtě nedojde, vstupuje společnost do likvidace okamžikem prohlášení o zániku společnosti. Obchodní zákoník v ustanovení § 162 odst. 1 stanoví, že akciová společnost může být založena jediným zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Akciová společnost tedy nemůže být založena jediným zakladatelem-fyzickou osobou. Ve stejném ustanovení však obchodní zákoník stanoví, že soustředění akcií v rukou jedné osoby nezakládá neplatnost společnosti ani není důvodem pro zrušení společnosti, aniž by stanovil jakoukoli sankci i lhůtu za takový stav. Česká právní úprava je v tomto ohledu v souladu s požadavky kladenými druhou směrnicí.¹¹⁴ Další články druhé směrnice se vlastního zakládání společnosti netýkají, ovšem některé s ním bezprostředně souvisejí, tak například požadavky na minimální základní kapitál, zákaz

¹¹² První směrnice, samozřejmě, obsahuje úpravu i mnoha dalších otázek. V podrobnostech odkazují např. na: Dědič J., Čech P., *Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva*, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 277 a následující.

¹¹³ Dědič J. a Čech P., upozorňují na to, že úprava obsahu zakladatelských dokumentů v obchodním zákoníku není zcela v souladu s požadavky čl. 2 a 3 druhé směrnice. Podle čl. 3 písm. f) druhé směrnice jsou společnosti povinny uvádět ve stanovách, aktu kterým se společnost zakládá, nebo v odděleném dokumentu také pravidla pro přeměnu formy akcií na jméno nebo na doručitele, pokud vnitrostátní právní předpisy tyto dvě formy stanoví a pokud vnitrostátní právní předpisy přeměnu formy akcií upravují. České právo takový požadavek na obsah stanov ani zakladatelské smlouvy (listiny) nestanoví, přestože pravidla pro změnu formy akcií zná a upravuje. Další rozpor autoři spatřují v ustanovení článku 3 písm. k) druhé směrnice, týkající se zvláštních výhod, poskytovaných při založení společnosti nebo při získávání povolení. Obchodní zákoník však jakékoliv výhody v ustanovení § 163 odst. 4 zakazuje. Dědič J., Čech P., *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?*, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 81

¹¹⁴ Dědič J., Čech P., *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?*, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 82

vydávání akcií sub pari, podmínek pro peněžité a nepeněžité vklady. Dále obsahuje otázky týkající se zachování kapitálu, nabývání vlastních akcií, zvyšování základního kapitálu, a jiné.

2.8 ZALOŽENÍ A VZNIK EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI A EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO ZÁJMOVÉHO SDRUŽENÍ

Evropská společnost a Evropské hospodářské zájmové sdružení jsou jednou z forem obchodních společností, vyjmenovaných v ustanovení § 56 odst. 1 ObchZ. Evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská společnost jsou novými formami obchodních společností, které byly do českého právního systému zavedeny v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Kromě obchodního zákoníku, tyto dvě formy upraveny také právem Evropských společenství a zvláštními právními předpisy. Jedná se o nadnárodní formy obchodních společností, upravených komunitárním právem. Je možné je zakládat (ve srovnatelné podobě) na celém území Evropské unie. Proto je nutné se v krátkosti zmínit o založení a vzniku těchto forem společností.

2.8.1 Založení a vznik Evropského hospodářského zájmového sdružení

Právní úprava je obsažena v Nařízení Rady ES č. 2137/85 o evropském hospodářském zájmovém sdružení (dále také je „Sdružení“). Evropské hospodářské zájmové sdružení se zakládá smlouvou, jejíž obligatorní náležitosti obsahuje výše uvedené Nařízení. Sdružení musí mít sídlo v jednom z členských států Evropské Unie, a to tam, kde bude řídicí centrum Sdružení nebo kde je řídicí centrum některého z členů-právnícké osoby nebo centrum hlavní činnosti člena-fyzické osoby, za podmínky, že sdružení v této zemi vyvíjí činnost. Sdružení žádá o zápis ve státě sídla sdružení. Sdružení může sídlo v rámci Evropské unie měnit. Nařízení upravuje otázky spojené s jednáním za Sdružení před jeho vznikem. Sdružení žádá o zápis do rejstříku ve státě svého sídla. Zápisem do takového rejstříku získává Sdružení právní subjektivitu.¹¹⁵ Pro otázky neupravené ve výše uvedeném nařízení se použijí ustanovení právních předpisů příslušného členského státu (v případě České republiky, ustanovení obchodního zákoníku, týkající se všech obchodních společností).

2.8.2 Založení a vznik Evropské akciové společnosti

Právní úprava je obsažena zejména v nařízení Rady ES. 2157/2001 o statutu Evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „Nařízení o SE“) a směrnice Rady č. 2001/86/SE, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Společným názvem pro všechny členské státy je Societa Europaea (zkratka SE). Nařízení o SE obsahuje řadu omezení, která je nutno při zakládání Evropské akciové společnosti (dále také jen „Evropská společnost“) respektovat. Tato omezení se týkají subjektů oprávněných Evropskou společností založit, způsobů založení, požadavku na nadnárodní prvek a umístění sídla Evropské společnosti.

Evropská společnost může být založena několika způsoby¹¹⁶:

1. Fúzí dvou nebo více akciových nebo Evropských společností, které byly založeny podle práv členských států Evropské Unie a mají zapsané sídlo i hlavní správu

¹¹⁵ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 244, 245

¹¹⁶ Dědič J., Čech P., Evropská akciová společnost, Praha, Bova-Polygon, 2006, str. 65-69

v Evropské Unii, jestliže se alespoň dvě z nich řídí právem různých členských států.

2. Založením holdingové společnosti nad dvěma či více existujícími akciovými nebo Evropskými společnostmi nebo společnostmi s ručením omezeným, které byly založeny podle práva některého z členských států a mají zapsané sídlo i hlavní správu v Evropské Unii, jestliže alespoň dvě z nich jsou založeny podle práva různých členských států nebo mají nejméně dva roky dceřinou společnost, která se řídí právem jiného členského státu, či organizační složku podniku umístěnou na území jiného členského státu, než je stát, jehož právem se řídí.
3. Založením dceřiné společnosti alespoň dvěma společnostmi ve smyslu č. 48 SES, které byly založeny podle práva některého z členských států EU a mají zapsané sídlo i hlavní správu v Evropské unii jestliže alespoň dvě z nich jsou založeny podle práva různých členských států nebo mají nejméně dva roky dceřinou společnost, která se řídí právem jiného členského státu, nebo organizační složku podniku umístěnou na území jiného členského státu, než je stát, jehož právem se řídí.
4. Přeměnou právní formy akciové společnosti založené podle práva některého z členských států Evropské unie, pokud její zapsané i skutečné sídlo leží na území Evropské Unie a pokud má alespoň dva roky dceřinou společnost, která se řídí právem jiného členského státu.
5. Založením dceřiné společnosti již existující Evropské společnosti.

Výše uvedené nařízení obsahuje úpravu otázek spojených s jednáním za Evropskou společnost před jejím vznikem. Evropská společnost se zapisuje do rejstříku státu, v němž má sídlo. Společnost vzniká (a nabývá tím právní subjektivitu) dnem zápisu do příslušného rejstříku daného členského státu.

3. NEPLATNOST OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

3.1 POJEM NEPLATNOST SPOLEČNOSTI

Institut neplatnosti společnosti je institutem, který byl do českého obchodního práva zaveden v důsledku harmonizace s právem Evropské Unie. Zavedení pojmu bylo vyvoláno potřebou terminologického odlišení pojmů zrušení společnosti a neplatnosti společnosti, kterou předpokládá první směrnice Rady č. 68/151/ES.

Neplatnost společnosti vyvolávají vady, které nastaly před tím, než obchodní společnost vznikla jako právnická osoba. Jedná se o vady, které nastaly při jejím založení, tedy v době, kdy obchodní společnost ještě neexistuje jako subjekt práva. „Jsou to nedostatky, které v případě jiných právních úkonů jsou důvody neplatnosti právních úkonů“.¹¹⁷

Je proto nutné odlišit pojmy zrušení obchodní společnosti a neplatnost obchodní společnosti. U zrušení společnosti se jedná o případy, kdy společnost vznikla jako subjekt práva, je tedy možné, aby došlo k jejímu zrušení. Ke zrušení společnosti dochází z důvodů předpokládaných obchodním zákoníkem¹¹⁸, např. rozhodnutím společníků nebo orgánu soudu, rozhodnutím soudu nebo ex lege splněním účelu, pro který byla založena, popř. uplynutím doby, na kterou byla společnost založena. Jde o skutečnosti, které nastaly v období po vzniku společnosti. Naproti tomu u neplatnosti obchodní společnosti, společnost vůbec jako subjekt práva nevznikla, není tedy možno ji zrušit.

Také obecná úprava neplatnosti právních úkonů, obsažená v občanském zákoníku je pro úpravu neplatnosti obchodní společnosti nevhodná. Obchodní zákoník proto zavedl pojem neplatnost společnosti, který představuje lex specialis k obecné úpravě neplatnosti právních úkonů v občanském zákoníku. Nevhodnost obecné úpravy neplatnosti právních úkonů spočívá v tom, že pokud bychom připustili možnost neplatnosti již vzniklé společnosti, společnost by byla považována a deklaratorním rozhodnutím prohlášena za neplatnou ex tunc, v důsledku čehož by byly za neplatné ex tunc považovány i veškeré závazkové vztahy, do kterých společnost vstoupila. Takové řešení je nutné odmítnout jako nepřípustné zejména s ohledem na ochranu práv třetích osob.¹¹⁹ Nutno ovšem upozornit na skutečnost, že v období před vznikem společnosti je použití obecných ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti právních úkonů možné. V tomto ohledu je tedy zápis obchodní společnost mezníkem, který stanoví různé právní následky pro totožnou vadu právního úkonu. Tuto skutečnost je možno demonstrovat na příkladě neplatnosti společenské smlouvy. Před vznikem společnosti je možné se domáhat vyslovení její neplatnosti s účinky ex tunc, naproti tomu po vzniku společnosti je tato vada jedním z taxativně vyjmenovaných důvodů pro vyslovení neplatnosti společnosti.

Od neplatnosti společnosti je také třeba odlišit problematiku neplatnosti usnesení valné hromady.¹²⁰

¹¹⁷ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 259

¹¹⁸ Zákon č. 513/1991 Sb. (dále jen obchodní zákoník)

¹¹⁹ Viz. Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 81

¹²⁰ Více viz. Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 82

3.2 OBECNÁ VÝCHODISKA PRÁVNÍ ÚPRAVY NEPLATNOSTI SPOLEČNOSTI

V průběhu procesu konstituování obchodní společnosti se může vyskytnout řada vad různého druhu a významu postihující jednotlivé úkony, které zde musí být učiněny. Při posuzování následků vad, které vznikají v průběhu vzniku obchodní společnosti je proto nutné vyřešit, zda právo bude absolutizovat právní jistotu třetích osob a nepřipustí u již vzniklých společností žádnou pochybnost o právních úkonech, které ke vzniku společnosti vedly, nebo zda pochybnosti připustí a v určitých případech dovolí, aby vady spojené se zřizovacím právními úkony postihly i existenci společností již zapsaných.¹²¹

Pokud by byla absolutizována právní jistota třetích osob, bylo by s okamžikem vzniku společnosti spojeno zhojení všech vad, ke kterým by došlo v průběhu konstituování společnosti, bez ohledu na jejich povahu, druh, význam a rozsah. V tomto případě by se předpokládalo, že rejstříkový soud takové vady rozpozná a návrh společnosti na zápis do obchodního rejstříku zamítne. Pokud by však k zápisu společnosti do obchodního rejstříku došlo, veškeré vady by byly zápisem zhojeny.

Druhým řešením je umožnit zásah do práv třetích osob a povolit i po vzniku společnosti její odstranění pro vady, kterými trpěly právní úkony společnost konstituující. Ani zde neodpadá role rejstříkového soudu, ale právo zde dovoluje řešit případy, kdy vady nebyly zjištěny, popř. zjištěny být nemohly a přesto došlo k zápisu společnosti do obchodního rejstříku.¹²²

3.3 KOMUNITÁRNÍ ÚPRAVA INSTITUTU NEPLATNOSTI SPOLEČNOSTI

Problematiku neplatnosti společnosti upravuje první směrnice¹²³ Rady ES č. 68/151/ES, v kapitole II, oddíle 3., konkrétně se jedná o články č. 10, 11, 12. Kromě problematiky neplatnosti obchodní společnosti řeší první směrnice otázky publicity a platnosti závazků společnosti.

Ze dvou řešení nastíněných v předchozím článku se první směrnice přiklání k řešení druhému a připouští, aby členské státy upravily neplatnost obchodní společností. Pokud se však členský stát rozhodne k takové úpravě přistoupit, musí plně respektovat pravidla stanovená první směrnicí.

Článek 10 první směrnice stanoví povinnost členských států vyžadovat úřední ověření zakládacího aktu a stanov, pokud právní předpisy daného státu nestanoví předběžnou správní nebo soudní kontrolu při zakládání společností. V České republice představuje takovou předběžnou kontrolu řízení o zápis do obchodního rejstříku. Požadavek na úřední ověření zakládacího aktu a stanov představuje požadavek na formu notářského zápisu výše uvedených dokumentů pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost¹²⁴ (první směrnice se týká kapitálových společností, proto požadavek notářského zápisu jen pro tyto dvě formy obchodní společnosti).

¹²¹ Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 224, 225

¹²² Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005, str. 224, 225

¹²³ Dále jen „první směrnice“

¹²⁴ První směrnice se vztahuje jen na korporace či tzv. kapitálové společnosti, proto požadavek notářského zápisu jen pro tyto dvě formy obchodní společnosti (v zahraničí by šlo případně také o komanditní společnost na akcie)

Článek 11¹²⁵ první směrnice dává členským státům možnost upravit si režim neplatnosti společnosti, současně ale také stanoví podmínky, za kterých tak mohou učinit. Jedná se o následující podmínky:

1. Neplatnost musí být stanovena soudním rozhodnutím. Jde o rozhodnutí, které má deklaratorní povahu.
2. Neplatnost má účinky ex nunc. Do právní moci rozhodnutí je společnost považována za platnou. Prostřednictvím tohoto ustanovení dochází k ochraně práv třetích osob.
3. Výčet případů, pro které lze prohlásit společnost za neplatnou je taxativní. První směrnice stanoví, že kromě těchto případů neplatnosti nepodléhá společnost žádnému důvodu neexistence absolutní neplatnosti, relativní neplatnosti nebo prohlášení za neplatnou. Důvody není možno již dále rozšiřovat, členské státy však mohou národní právní úpravu zpřísnit a okruh důvodů zúžit.¹²⁶ O neplatnosti lze rozhodnout pouze v následujících případech:
  - a. chybí akt, kterým se společnost zakládá, nebo nebyly dodrženy náležitosti předběžné kontroly či forma úředního ověření,
  - b. skutečný předmět podnikání je protiprávní nebo je v rozporu s veřejným pořádkem,
  - c. v aktu, kterým se společnost zakládá, nebo ve stanovách není uvedena obchodní firma společnosti nebo výše jednotlivých vkladů do základního kapitálu nebo celková výše upsaného základního kapitálu, nebo předmět podnikání,
  - d. nebyla dodržena ustanovení vnitrostátních právních předpisů vztahujících se na minimální splacení základního kapitálu,
  - e. nezpůsobilost k právním úkonům všech zakládajících společníků,
  - f. skutečnost, že v rozporu s vnitrostátními předpisy upravujícími společnost je počet zakladatelů nižší než dva.

Z výše uvedených důvodů vyplývá, že jde jen o důvody týkající se závažných vad vzniklých v období konstituování společnosti. Tedy v případě, že i přes existenci takových vad došlo ke vzniku útvaru, který vystupuje jako řádný subjekt práva, avšak který v důsledku uvedených vad nemůže nabýt právní subjektivitu.¹²⁷

Článek 12¹²⁸ se zabývá důsledky vyslovení neplatnosti společnosti soudem. Stanoví, že možnost dovolat se soudního rozhodnutí o neplatnosti vůči třetím osobám se řídí článkem 3 první směrnice, ve kterém je stanovena povinnost zapsat soudní rozhodnutí vyslovující

¹²⁵ Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 293

¹²⁶ Pokorná J., Neplatnost obchodní společnosti podle První směrnice Rady Evropských společenství a české právo, str. 5

¹²⁷ Pokorná J., Neplatnost obchodní společnosti podle První směrnice Rady Evropských společenství a české právo, str. 5

¹²⁸ Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004, str. 294

neplatnost společnosti do ústředního nebo podnikového rejstříku¹²⁹ a samotné rozhodnutí uložit do spisu společnosti.¹³⁰ Námitka proti rozhodnutí příslušející třetí osobě, pokud je stanovena ve vnitrostátních právních předpisech, je přípustná pouze ve lhůtě šesti měsíců ode dne vyhlášení soudního rozhodnutí.

Článek 12 dále stanoví, že prohlášení neplatnosti vede k likvidaci společnosti tak, jako je tomu u zrušení. Neplatnost se nedotýká závazků společnosti nebo závazků přijatých vůči ní. Dále je zde stanovena povinnost pro majitele podílů nebo akcií. Ti jsou i nadále povinni splatit upsaný a nesplacený základní kapitál v té míře, v jaké to vyžadují závazky přijaté vůči věřitelům.

3.4 ZAVEDENÍ A ZMĚNY V ÚPRAVĚ INSTITUTU NEPLATNOSTI OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI V OBCHODNÍM ZÁKONÍKU

Obchodní zákoník ve svém původním znění ke dni 1. ledna 1992 žádné ustanovení o neplatnosti obchodní společnosti neobsahoval. Upravoval pouze zrušení společnosti, a to zrušení dobrovolné nebo nucené. Jedinou možností nápravy vad vzniklých v procesu konstituování společnosti, které by v současnosti vedly k neplatnosti společnosti, byla možnost zrušení společnosti soudem, a to z jediného poskytnutého důvodu, kterým bylo porušení zákona.

První zmínku o neplatnosti právních úkonů v souvislosti se vznikem společnosti zavedla až novela obchodního zákoníku, zákon č. 142/1996 Sb. Tímto zákonem byl do obchodního zákoníku vložen nový § 69b, nazvaný „Neplatnost založení společnosti“. Toto ustanovení stanovilo, že: „Neplatnost právního úkonu, jímž se zakládá společnost, může být prohlášena jenom soudem a jen do vzniku společnosti. Po vzniku společnosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat určení, že právní úkony, jimiž byla společnost založena, jsou neplatné, nebo toho, aby byly za neplatné prohlášeny, anebo toho, aby bylo určeno, že společnost nevznikla“.¹³¹ Současně byl stanoven taxativní výčet důvodů, pro které bylo možné neplatnost vyslovit. Dále byly stanoveny následky a určen orgán oprávněný neplatnost vyslovit. Ustanovení § 69a však nedůsledně respektovalo požadavky určené první směrnicí, v praxi přinášelo problémy a bylo kritizováno¹³².

Novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000 Sb., zavedla novým ustanovením § 68a do českého právního řádu pojem neplatnosti společnosti, do tohoto ustanovení byla tímto přesunuta původní úprava neplatnosti založení společnosti. Současně také došlo ke změně koncepce neplatnosti společnosti a k harmonizaci s ustaveními o neplatnosti společnosti, stanovenými první směrnicí. Tato úprava je současnou úpravou neplatnosti obchodní společnosti, její principy a obsah jsou popsány níže.

¹²⁹ V České Republice do obchodního rejstříku

¹³⁰ V České republice do sbírky listin

¹³¹ Zákon č. 142/1996 Sb.

¹³² Pokorná J., Neplatnost obchodní společnosti podle První směrnice Rady Evropských společenství a české právo, str. 8-11

3.5 SOUČASNÁ ÚPRAVA INSTITUTU NEPLATNOSTI OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

3.5.1 Principy právní úpravy

V současnosti je tedy neplatnost společnosti upravena v jediném ustanovení obchodního zákoníku, a to v § 68a.

Podstata institutu neplatnosti obchodní společnosti je vyjádřena hned v prvním odstavci § 68a obchodního zákoníku, který stanoví, že po vzniku společnosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat určení, že společnost nevznikla. Zákonodárce zde tedy vytváří určitou právní fikci vzniku společnosti, jejímž prostřednictvím je dáno, že i společnosti, která nesplňuje zákonné předpoklady pro svůj vznik, musí být považována za vzniklou a existující. To vyplývá z faktu, že zákon stanoví nezrušitelnost rozhodnutí o povolení zápisu do obchodního rejstříku po vzniku společnosti a zároveň vylučuje možnost použití určovací žaloby.¹³³ Je nutno zdůraznit, že úprava předpokládá, že řízení o vyslovení neplatnosti společnosti bude probíhat až po jejím zápisu do obchodního rejstříku. Toto pojetí je plně v souladu s požadavky první směrnice. Naproti tomu předchozí úprava, obsažená v ustanovení § 69b obchodního zákoníku vycházela z myšlenky, že je možné neplatnost zakladatelského dokumentu vyslovit pouze do doby vzniku obchodní společnosti. Toto pojetí v souladu s požadavky první směrnice nebylo.

Jak jsem již zmínila výše, i v současnosti je možné se do okamžiku vzniku společnosti domáhat prohlášení neplatnosti zakládajícího aktu podle obecných ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti právních úkonů.¹³⁴ Ohledně této skutečnosti byly i ze strany odborníků na obchodní právo činěny nesprávné závěry, kdy je např. dle I. Štenglové¹³⁵ možné i po zápisu společnosti žalovat na určení neplatnosti právního úkonu, jímž byla společnost založena. Tento nesprávný závěr byl rázně odmítnut I. Pelikánovou¹³⁶. I přes kritiku tohoto výkladu I. Štenglová i v současnosti uvádí, že "z ustanovení odstavce 1 ustanovení § 68a nevyplývá nepřipustnost žaloby na určení neplatnosti právního úkonu, kterým byla společnost založena, po vzniku společnosti. Jestliže bude taková žaloba podána a soud shledá její důvodnost, může i po vzniku společnosti určit, že zakladatelský dokument je neplatný. Důsledkem takového rozhodnutí však není neplatnost společnosti, ale může být pouze případně podkladem pro žalobu o náhradu škody z toho vzniklé."¹³⁷ S tímto názorem nesouhlasím a přikláním se k názoru I. Pelikánové, která uvádí, že podání takové žaloby je nemožné a soud by ji musel zamítnout. Zákonodárce místo určovací žaloby nabízí jiný prostředek ochrany, a to vyslovení neplatnosti společnosti soudem.

¹³³ Viz. Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 83

¹³⁴ Více např. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 259, 260

¹³⁵ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 8. vydání, Praha C. H. Beck, 2003, str. 231

¹³⁶ Více k této kritice viz. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 262

¹³⁷ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006, str. 259

3.5.2 Důvody pro prohlášení neplatnosti společnosti

Druhý odstavec ustanovení § 68a stanoví důvody, pro které může soud vyslovit neplatnost společnosti. Výčet důvodů je taxativní, což výslovně stanoví sama první směrnice v článku 11: „kromě těchto případů neplatnosti nepodléhá společnost žádnému důvodu neexistence, absolutní neplatnosti, relativní neplatnosti nebo prohlášení za neplatnou“. Podle ustanovení obchodního zákoníku může neplatnost společnosti prohlásit pouze soud, a to i bez návrhu, jestliže:

- a. nebyla uzavřena společenská nebo zakladatelská smlouva nebo nebyla pořízena zakladatelská listina nebo nebyla dodržena jejich předepsaná forma,
- b. předmět podnikání (činnosti) je nedovolený nebo odporuje veřejnému pořádku,
- c. ve společenské nebo zakladatelské smlouvě, zakladatelské listině nebo ve stanovách chybí údaj o firmě společnosti nebo o vkladech společníků nebo o výši základního kapitálu, jestliže zákon takový údaj předepisuje, nebo o předmětu podnikání (činnosti),
- d. nebyla dodržena ustanovení o minimálním splacení vkladů,
- e. všichni zakládající společníci jsou nezpůsobilí k právním úkonům,
- f. v rozporu se zákonem je počet zakladatelů nižší než dva.

Prvním důvodem je tedy nedostatek spočívající v neuzavření společenské nebo zakladatelské smlouvy, nepořízení zakladatelské listiny nebo nedodržení jejich předepsané formy. Tato formulace je v souladu s první směrnicí. V původním znění písm. a) byla formulace tohoto důvodu podstatně širší, jelikož důvodem mohl být nedostatek kterékoli podstatné části zakladatelského dokumentu. Současně došlo ke zpřesnění pojmu zakladatelský dokument, když došlo k výčtu právních úkonů, které vedou k založení společnosti.¹³⁸ Tento důvod je nutno vykládat, v souladu s první směrnicí, tak, že se jedná pouze o případy, kdy společenská či zakladatelská smlouva či zakladatelská listina vůbec neexistují, popřípadě mají nedostatky tak závažné, že jsou považovány za neexistující, nicotné. Účelem první směrnice je omezit důvody, pro které mohou členské státy vyslovit neplatnost společnost, ne tyto případy rozšiřovat. V praxi i v odborných kruzích však dochází k mylnému výkladu tohoto ustanovení¹³⁹. Závěry autorů odborných publikací byly několikrát kritizovány např. I. Pelikánovou¹⁴⁰ nebo T. Doležilem¹⁴¹, jejichž názor sdílím, tomu také odpovídají mé výše uvedené závěry.

Druhým důvodem neplatnosti je nedovolenost předmětu podnikání (činnosti) nebo rozpor předmětu podnikání (činnosti) s veřejným pořádkem. I formulace tohoto důvodu prošla vývojem. V původním znění šlo o rozpor s dobrými mravy. Zákon č. 370/2000 doplnil před

¹³⁸ Více k tomu např. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 259, 260

¹³⁹ Např. Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., a kol., Obchodní zákoník, Komentář, 8. vydání, str. 232 nebo Dědič J., Obchodní zákoník, komentář, I. díl

¹⁴⁰ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 264

¹⁴¹ Doležil T., K některým důvodům neplatnosti společnosti, Právní rozhledy č. 3/2002, str. 137

slovo předmět slovo skutečný. Zde však šlo o rozpor s první směrnicí, jelikož ta ve svém článku 11, kromě německé oficiální verze, tento přívlastek neobsahuje. Důvodem prohlášení neplatnosti může být jen nedovolenost předmětu podnikání (činnosti) v době, kdy nedovolenost existuje v době založení, popř. vzniku společnosti, nikoli však nedovolenost předmětu podnikání (činnosti), která nastane až v době existence společnosti. Pokud by nedovolenost předmětu podnikání (činnosti) vznikla až v době existence společnosti, bylo by to důvodem pro zrušení společnosti, ne pro její neplatnost.¹⁴² Je zde patrná souvislost s povinností interpretace národního práva ve světle textu a účelu směrnice (eurokonformní výklad) a požadavkem na to, aby tento výklad byl restriktivní. Oba tyto požadavky budou popsány níže, v souvislosti s rozsudkem Evropského soudního dvora ve věci Marleasing.¹⁴³ Následnou novelou bylo slovo skutečný vypuštěno a tento důvod je tedy v současnosti v souladu s požadavky první směrnice.

Třetím důvodem neplatnosti je, že ve společenské nebo zakladatelské smlouvě, zakladatelské listině nebo ve stanovách chybí údaj o firmě společnosti nebo o vkladech společníků nebo o výši základního kapitálu, jestliže zákon takový údaj předepisuje, nebo o předmětu podnikání (činnosti). Jde o taxativní výčet náležitostí, jejichž absence dává možnost vyslovení neplatnosti společnosti. Neplatnost společnosti tedy nelze prohlásit z důvodu neexistence jiných náležitostí zakladatelského dokumentu než výše uvedených. Formulace „jestliže zákon takový údaj předepisuje“ poukazuje na fakt, že ne pro všechny formy obchodních společností je předepsána obligatorní tvorba základního kapitálu a vkladů společníků.

Čtvrtým důvodem je nedostatek spočívající v tom, že nebyla dodržena ustanovení o minimálním splacení vkladů. Tato formulace neodpovídá zcela přesně formulaci obsažené v první směrnici, který zní „nebyla dodržena ustanovení vnitrostátních právních předpisů vztahujících se na minimální splacení základního kapitálu“. Je nutno vycházet z toho, že jde pouze o nedodržení zákonem stanoveného minima. Případné nedosažení základního kapitálu, který sice přesahuje zákonem stanovené minimum, ale nedosahuje výši základního kapitálu stanoveného např. společenskou smlouvou, nebude mít za následek vyslovení neplatnosti společnosti.¹⁴⁴

Pátým důvodem neplatnosti společnosti je situace, kdy všichni zakládající společníci jsou nezpůsobilí k právním úkonům. Formulace zcela odpovídá požadavkům první směrnice. Toto ustanovení představuje odchylku od pravidel smluvního práva, dle kterých by úkony kterékoli ze smluvních stran, která je nezpůsobilá k právním úkonům, byly neplatné. Toto ustanovení však vyvolává určité otázky ve vazbě na osobní společnosti. Na tento problém velmi fundovaně upozornily I. Pelikánová a S. Černá: „Ztráta nebo omezení způsobilosti k právním úkonům ve veřejné obchodní společnosti a jedná-li se o komplementáře, i v komanditní společnosti má za následek zrušení společnosti ex lege (§ 88 odst. 1 ObchZ). Pokud by tedy společnost byla založena a některý ze společníků neměl plnou způsobilost, byla by společnost zrušena automaticky i bez rozhodnutí soudu ihned po zápisu do obchodního rejstříku. Případná žaloba by vedla k tomu, že soud by musel deklaratorně rozhodnout, že toto zrušení nastalo. Ustanovení § 68a odst. 2 písm. e) ObchZ se proto ve

¹⁴² Více k tomu Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 85

¹⁴³ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990 ve věci C-106/89, Marleasing SA v. La Comercial Internacional de Alimentacion SA.

¹⁴⁴ Více k tomu např. Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 85

vztahu k těmto společnostem, u nichž je předpokladem založení plná způsobilost osobně ručících společníků k právním úkonům, nemůže uplatnit. Platí v nich zvláštní režim.“¹⁴⁵

Šestá a posledním důvodem neplatnosti společnosti je rozpor se zákonem v případě, kdy je počet zakladatelů nižší než dva. Prohlášení společnosti za neplatnou z tohoto důvodu připadá v úvahu u osobních společností. Naproti tomu by neměl činit problém u kapitálových společností, jelikož zákon umožňuje jejich založení jediným zakladatelem. Problémem by mohla být interpretace tohoto důvodu v případě, kdy akciovou společnost založí jediná fyzická osoba. V souladu s ustanovením § 162 odst. 1 ObchZ může být akciová společnost založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Jediná fyzická osoba nepostačuje k založení akciové společnosti. Zmíněný problém popsala velmi fundovaně I. Pelikánová a uzavřela s tím, že vzhledem k tomu, že obchodní zákoník připouští jednočlenné akciové společnosti, nelze případ založení akciové společnosti jedinou fyzickou osobou, podřadit pod tento šestý důvod neplatnosti společnosti, protože důvodem by nebyl počet osob, ale povaha zakladatelské osoby¹⁴⁶.

3.5.3 Způsob a následky prohlášení společnosti za neplatnou

V souladu s požadavky první směrnice obchodní zákoník stanoví, že neplatnost společnosti může prohlásit pouze soud jen z výše uvedených důvodů, a to i bez návrhu.

Žalobu na prohlášení společnosti za neplatnou může podat kdokoli, soud¹⁴⁷ může rozhodnout o neplatnosti společnosti i bez návrhu. Pasivní legitimaci má společnost, ne jednotliví společníci.

Věcně příslušným k rozhodování o neplatnosti společnosti je krajský soud. Místně příslušný je ten krajský soud, u něhož je daná společnost zapsána do obchodního rejstříku. O prohlášení neplatnosti rozhoduje soud usnesením.

Zákonná úprava neobsahuje žádné časové omezení pro podání návrhu soudu. Je tedy nutno zodpovědět otázku, zda je možno na právo k podání tohoto návrhu použít institut promlčení. I. Pelikánová tuto otázku zodpovídá kladně. Přestože však připustíme, že promlčení je možné, nelze jej považovat za prostředek ke zhojení vad, které vedou k neplatnosti společnosti.¹⁴⁸

Ke dni právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti společnosti vstupuje společnost do likvidace. Soudní rozhodnutí má tedy stejné důsledky jako rozhodnutí o zrušení společnosti.

¹⁴⁵ Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006, str. 86

¹⁴⁶ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 267

¹⁴⁷ V tomto ohledu je velice zajímavé srovnání s francouzskou úpravou prohlášení neplatnosti společnosti, která je upravena v člancích Code civil. Francouzská úprava neplatnosti společnosti je v souladu s požadavky první směrnice a velmi podobná úpravě v obchodním zákoníku. Na rozdíl od obchodního zákoníku Code civil stanoví, že žalobní nárok na prohlášení společnosti za neplatnou zaniká, jestliže zanikne důvod neplatnosti, i kdyby to bylo v den vydání rozhodnutí prvního stupně. Toto ovšem neplatí, jestliže předmět společnosti je nedovolený. Více k tomu Pelikánová I., Úvod do srovnávacího práva obchodního, C.H.Beck, str. 133

¹⁴⁸ Více k tomu Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 268

Také pro jmenování likvidátora platí to, co zákon stanoví pro případ zrušení společnosti soudem.

Na rozdíl od první směrnice obchodní zákoník v ustanovení § 68a nestanoví, že se rozhodnutí o neplatnosti společnosti zapisuje do obchodního rejstříku. Zákonodárce tak ovšem činí v ustanoveních obchodního zákoníku, týkajících se obchodního rejstříku. V § 38g ObchoZ stanoví, že do obchodního rejstříku se zapisuje také rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby. Takové rozhodnutí se také ukládá do sbírky listin, a to v souladu s ustanovením § 38i odst. 1 písm. b). Tímto je zajištěna publicita takového rozhodnutí, která má závažné důsledky týkající se možnosti namítatelnosti vstupu společnosti do likvidace.

Co se týká následků určení neplatnosti obchodní společnosti, obchodní zákoník plně v souladu s první směrnicí stanoví, že právní vztahy, do nichž neplatná společnost vstoupila, nejsou neplatností společnosti dotčeny. Na rozdíl od obecné úpravy neplatnosti, soudní rozhodnutí o neplatnosti společnosti působí ex nunc. Právní vztahy vzniklé v průběhu trvání společnosti tedy zůstávají v platnosti a společnost je jimi vázána.

Společníci jsou povinni splatit nesplacené vklady. Tato povinnost společníků je vázána na zájem věřitelů na splnění závazků neplatné společnosti. Zákon nestanoví výslovně, zda rozlišovat vklady povinné a nepovinné, podle mého názoru však jde o veškeré vklady, k jejichž splacení se společníci zavázali. V tomto případě jde tedy o jakési ručení společníků za závazky neplatné společnosti. Nejde však o ručení neomezené, ale je limitováno výší jejich nesplacených vkladů. Toto řešení je velmi praktické, protože bude-li majetek společnosti stačit k úhradě jejích závazků, bylo by zbytečné trvat na splacení vkladů společníků, jelikož následně by se jim vklady stejně vrátily ve formě podílu na likvidačním zůstatku.¹⁴⁹

3.6 JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVORA TÝKAJÍCÍ SE NEPLATNOSTI SPOLEČNOSTI

3.6.1 Rozsudek Marleasing¹⁵⁰

Spor vznikl mezi žalobcem, společností Marleasing SA a celou řadou žalovaných, včetně La Comercial Internaciónal de Alimentación SA. Společnost La Comercial Internaciónal de Alimentación SA byla založena ve formě veřejné společnosti s ručením omezeným, třemi osobami včetně společnosti Barviesa, která se účastnila majetkovým vkladem. Žaloba společnosti Marleasing spočívala na člancích 1261 a 1275 španělského občanského zákoníku, který stanoví sankci neplatnosti pro smlouvy bez důvodu (kauzy), popř. pro smlouvy, jejichž kauza je nezákonná. Žalobce se domáhal prohlášení neplatnosti smlouvy zakládající La Comercial Internaciónal de Alimentación SA (dále jen „La Comercial“), na základě tvrzení, že společnosti chybí kauza a že jde jen o předstíranou, umělou transakci uskutečňovanou za účelem poškodit dlužníky společnosti Barviesa, která byla spoluzakladatelem žalované společnosti. Naproti tomu společnost La Comercial navrhovala zamítnutí žaloby pro rozpor s článkem 11 první směrnice, v němž je uveden taxativní výčet důvodů, pro které je možno prohlásit společnost za neplatnou a který nedostatek kauzy (důvodu) nepovažuje za jeden z důvodů, pro který by bylo možno společnost za neplatnou prohlásit. Španělsko bylo povinno transponovat první směrnici do svého právního řádu, tomuto požadavku však nevyhovělo. Soudce soudu prvního stupně předložil Soudnímu dvoru

¹⁴⁹ Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 8. vydání, Praha C. H. Beck, 2003, str. 260

¹⁵⁰ Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci 106/89 Marleasing SA v. La Comercial Internaciónal de Alimentación SA 13. 11. 1990 SbSD 1990, 4135

předběžnou otázku, zda první směrnice, která nebyla transponována do národního práva je přímo aplikovatelná a zda může zabránit prohlášení neplatnosti veřejné společnosti s ručením omezeným z důvodů, které jsou obsaženy v článku 11 první směrnice.¹⁵¹

Evropský soudní dvůr vyslovil několik zásadních názorů. Především vyslovil povinnost státu interpretovat národní právo s ohledem na znění a účel první směrnice tak, aby zabránil tomu, aby byla akciová společnost prohlášena za neplatnou z důvodů jiných, než těch, které jsou taxativně vypočteny v článku 11 první směrnice.

Dále Evropský soudní dvůr vyslovil závěr, že první směrnici, ač nebyla včas transponována, je nutno vykládat restriktivně a v souladu s tím je nutno, pod pojmem předmět podnikání (činnosti), který je v rozporu se zákonem nebo s veřejným pořádkem, rozumět výlučně ten předmět podnikání (činnosti), který je uveden v zakladatelském aktu nebo ve stanovách. Z toho je možno dovodit, že není možné prohlásit neplatnost společnosti z důvodů činnosti, kterou společnost reálně uskutečňuje, tj. např. z důvodů, které uvádí žalobce (poškození dlužníků).

S výše uvedeným souvisí i interpretační problémy, které souvisejí s ustanovením § 68a odst. 2 písm. b) obchodního zákoníku.¹⁵² Ve znění tohoto článku před novelou bylo uvedeno „skutečný předmět podnikání“, ačkoliv kromě německé jazykové verze se slovo skutečný neobjevuje. Novelou obchodního zákoníku bylo slovo skutečný odstraněno a je nutno trvat na tom, aby i toto ustanovení obchodního zákoníku bylo interpretováno v souladu s výše nastíněným řešením.

3.6.2 Rozsudek Ubbink¹⁵³

Skutkový stav daného případu je možné shrnout tak, že do nizozemského rejstříku byla zapsána Ubbink Isolatie BV (dále jen „Ubbink“), veřejná obchodní společnost (společnost s ručením omezeným Ubbink Isolatie v procesu zakládání). K zapsání společnosti do obchodního rejstříku jako společnosti s ručením omezeným však, z důvodu nedostatků zakladatelského aktu, nedošlo. Společnost Ubbink (bez dodatku, zda jde o veřejnou obchodní společnost nebo zakládanou společnost s ručením omezeným) uzavřela smlouvu se společností Dak-en Wandtechniek BV (dále jen „Dak-en“). Společnost Dak-en od smlouvy odstoupila a žalovala společnost Ubbink, společnost s ručením omezeným, o náhradu škody. Společnost Ubbink namítla, že není ve sporu pasivně legitimována, jelikož společnost Ubbink jako společnost s ručením omezeným neexistuje, jelikož nedošlo k jejímu zápisu do obchodního rejstříku. Soud rozhodl, že společnost existuje a že ji nelze prohlásit za neexistující pouze s odvoláním na skutečnost, že nebyly dodrženy předpoklady jejího vzniku. Společnost tedy existuje jako společnost s ručením omezeným do té doby, dokud nebude prohlášena za neplatnou. Proti tomuto rozhodnutí bylo podáno odvolání, odvolací soud však prvoinstanční rozsudek potvrdil. Proti rozhodnutí odvolacího soudu byla podána kasační stížnost. Nejvyšší soud dospěl k názoru, že ustanovení čl. 182 odst. 1 druhé knihy nizozemského občanského zákoníku je třeba vykládat konformně s ustanoveními první směrnice a v tomto ohledu položil předběžnou otázku Evropskému soudnímu dvoru.¹⁵⁴

¹⁵¹ Tichý L. a kolektiv, Dokumenty ke studiu evropského práva, 3. vydání, Praha, Linde, 2006, str. 243

¹⁵² Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 76-77

¹⁵³ Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C-136/187, Ubbink Isolatie BV v. Dak-en Wandtechniek BV

¹⁵⁴ Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005, str. 77

Evropský soudní dvůr zdůraznil, že ustanovení o neplatnosti společnosti lze aplikovat pouze v případě, že byly splněny náležitosti týkající se publicity, tedy pouze v případě, že došlo k zápisu společnosti do obchodního rejstříku a že třetí osoby spoléhaly na informace zde uvedené. V případech, kdy společnost ještě nebyla zapsána do obchodního rejstříku, soud musí vycházet z ustanovení národního práva, upravujících jednání za společnost před zápisem do obchodního rejstříku. Ustanovení o neplatnosti společnosti lze tedy použít pouze v případech, kdy k zápisu společnosti do obchodního rejstříku skutečně došlo.¹⁵⁵

---

¹⁵⁵ Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004, str. 271, 272

ZÁVĚR

Česká úprava založení, vzniku, neplatnosti obchodní společnosti a otázek s tím spojených je značně komplikovaná. Česká republika, s ohledem na svojí historii po druhé světové válce, začínala po revoluci v roce 1989 tam, kde ostatní státy západní Evropy měly již dlouholeté zkušenosti s úpravou obchodních společností.

Významným činitelem v novodobé historii české právní úpravy obchodních společností je komunitární právo, které ovlivnilo tuto oblast již před vstupem české republiky do Evropské unie, kdy probíhala harmonizace českého právního řádu s právem Evropské unie, na základě Asociační dohody.

Komunitární úprava je, co se týče právní úpravy společností velmi rozsáhlá a s ohledem na členství České republiky v Evropské unii nesmí být její aplikace opomíjena, k čemuž v praxi často dochází.

Problémy rovněž přináší skutečnost, že právní předpisy Evropské unie jsou publikovány ve všech jazycích členských států Evropské unie¹⁵⁶. Přestože všechny jazykové verze jsou verzemi oficiálními a mají tudíž stejnou váhu, ne vždy jsou tyto verze totožné, což přináší problém při interpretaci a nejednotnost. Dalším problémem je fakt, že ne všechny právní předpisy Evropské unie byly publikovány v souladu s Aktem o přistoupení ve Zvláštním vydání Úředního věstníku ke dni přistoupení 10 nových členských států unie, ale publikace v nových úředních jazycích se značně protáhla a byla ukončena podle tiskové zprávy Úřadu pro úřední tisky až k 22.3. 2006.¹⁵⁷

Komunitární úprava je, zejména v otázkách zmíněných v mé diplomové práci, spíše strohá, je při aplikaci komunitární úpravy nutné rovněž vycházet z rozsudků Evropského soudního dvora a národní právo aplikovat ve světle této judikatury. Toto může působit určité problémy, neboť judikatura Evropského soudního dvora není vždy ihned k dispozici v příslušném úředním jazyce členského státu, nemluvě o tom, že ze starší judikatury byla vybrána jen část, která byla a dosud je překládána. Účelem je dosažení obdobných výsledků ve všech členských zemích Evropské unie, což není zcela snadné vzhledem k výše nastíněným problémům.

Co se týká současného stavu právní úpravy obchodních společností, musím záporně hodnotit fakt, že některé pasáže obchodního zákoníku jsou nesrozumitelně formulovány a proto v praxi dochází k rozdílné interpretaci. Kromě problémů, které přináší česká obchodně právní úprava, je stanovení povinnosti prioritní aplikace předpisů práva komunitárního, což ve svém důsledku znamená zvýšení požadavků na rozsah znalostí subjektů činných oblasti obchodního práva. Na konkrétní případy sporných pohledů na ustanovení nebo pasáže, ať již v českém obchodním právu nebo komunitárním právu, týkající se zvoleného tématu, je v podrobnostech upozorněno v jednotlivých částech mé diplomové práce.

Přes výše uvedené výhrady, považuji současnou právní úpravu, týkající se předmětu mé diplomové práce, ve svém souhrnu kladně. Jsem přesvědčena, že vyřešení problémů, kterými jsem se zabývala si vynutí sama praxe.

¹⁵⁶ Od roku 2007 jsou právní předpisy Evropské unie publikovány nově v irštině a maltézštině.

¹⁵⁷ Více k této problematice Bobek M., K absenci řádného vyhlášení komunitární legislativy v jazycích nových členských států, Soudní rozhledy 12/2006

LITERATURA

ODBORNÁ LITERATURA

1. Autorský kolektiv, Obchodní právo, Meritum – výkladová řada, Praha, ASPI, a.s., 2005
2. Černá S., Obchodní právo. III. díl : akciová společnost, Praha, ASPI a.s., 2006
3. Dědič J. a kolektiv, Obchodní zákoník: komentář, Díl I., § 1 – 92e, Praha, Polygon, 2002
4. Dědič J., Čech P., Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?, 2. vydání, Praha, Bova-Polygon, 2005
5. Dědič J., Čech P., Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva, Praha, Bova-Polygon, 2004
6. Dědič J., Čech P., Evropská akciová společnost, Praha, Bova-Polygon, 2006
7. Eliáš K., Bartošíková M., Pokorná J. a kolektiv, Kurs obchodního práva, Právnícké osoby jako podnikatelé, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 2005
8. Fiala J., Hrudík J., Korecká V., Občanský zákoník – komentář, zdroj: ASPI
9. Kincl J., Urfus V., Škrejpek M., Římské právo, C. H. Beck, 1995
10. Knappová M., Švestka J., Občanské právo hmotné. Svazek I. Obecná část, věcná práva, Praha, Kodex, 1995
11. Pelikánová I., Černá S. a kol., Obchodní právo, Společnosti obchodního práva a družstva, II. Díl, Praha, ASPI, a.s., 2006
12. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu). II. díl. § 56 - 104e, 3. vydání, Praha, ASPI a.s., 2004
13. Pelikánová I., Komentář k obchodnímu zákoníku, II. Část, Praha: ASPI, 3. přepracované a doplněné vydání, čerpáno ze zdroje: ASPI
14. Pelikánová I., Veřejná obchodní společnost, Srovnávací právo obchodní, Praha, Orac, 2002
15. Pelikánová I., Úvod do srovnávacího práva obchodního, Praha, C. H. Beck, 2000
16. Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 8. vydání, Praha C. H. Beck, 2003
17. Štenglová I., Plíva S., Tomsa M., Obchodní zákoník, komentář, 11. vydání, Praha C. H. Beck, 2006
18. Tichý L. a kolektiv, Dokumenty ke studiu evropského práva, 3. vydání, Praha, Linde, 2006

ČASOPISECKÁ LITERATURA

1. Bartošíková M., Období mezi založením a vznikem společnosti, *Obchodní právo* č. 9/2001, str. 36 a násl.
2. Bobek M., K absenci řádného vyhlášení komunitární legislativy v jazycích nových členských států, *Soudní rozhledy* 12/2006
3. Černá S., Společnost s ručením omezeným pod vlivem reforem, *Právní fórum* č. 1/2007, str. 13 a násl.
4. Dědič J., Kubík M., Zrzavecký J., Významné změny, které přináší novela obchodního zákoníku, *Právní rozhledy* č. 11/2000, str. 483 a násl.
5. Doležil T., K některým důvodům neplatnosti společnosti, *Právní rozhledy* č. 3/2002, str. 136 a násl.
6. Dvořák T., Zapsané sídlo evropské společnosti a jeho přemístění, *Právní fórum* č. 2/2005, str. 61 a násl.
7. Eliáš K., Veřejná obchodní společnost, *Právník* č. 1/1998, str. 30 a násl.
8. Hejda J., Evropská společnost – I., *Právní rádce* č. 9/2005, str. 4 a násl.
9. Hejda J., Předběžná společnost, *Právní rádce* č. 1/2004, str. 30 a násl.
10. Hejda J., Stanovy obchodních společností, *Právní rádce* č. 10/2004, str. 4 a násl.
11. Knapp V., O právnických osobách, *Právník* č. 1/1998, str. 980 a násl.
12. Korecká V., Pokorná J., Jednání za obchodní společnost v období od jejího založení do vzniku, *Obchodní právo* č. 10/1993, str. 2 a násl.
13. Koukal P., Spoladore P., Přemístění sídla obchodní společnosti v rámci vnitřního trhu ES, *Právní rádce* č. 12/2004, str. 37 a násl.
14. Král R.: *Transpozice a implementace směrnic ES v zemích EU a ČR*, Praha, C. H. BECK
15. Kubíková M., Wolfová L., Evropská akciová společnost, *Právní rádce* č. 5/2004, str. 6 a násl.
16. Michal P., Evropská společnost, *Právní rozhledy* č. 3/2005, str. 107 a násl.
17. Neruda R., *Societas Europaea*, *Právní fórum* č. 5/2006, str. 149 a násl.
18. Pokorná J., Neplatnost obchodní společnosti podle První směrnice Rady Evropských společenství a české právo, *Obchodní právo* č. 3/1999, str. 2 a násl.
19. Salačová M., Fleischmanová I., Problémy s místem podnikání, *Právní rádce* č. 4/2006, str. 30 a násl.
20. Stavínohová P., K pojmu společnost v komunitárním stavu, *Právní fórum* č. 12/2005, str. 457 a násl.
21. Stavínohová P., Svoboda usazování společností, *Právní rádce* č. 9/2006, str. 22 a násl.
22. Steiner V., K pojmu nulity v oboru právních norem (základní teze rozboru sankčního systému v právním řádu), *Právník* č. 10-11/1993, str. 829 a násl.